

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA
Katedra slavistiky

Sekce polské filologie

studijní rok 2010/2011

**Terminologická báze a tematické pracovní listy pro inovaci výuky překladu
a tlumočení (bankovníctví)**

**Baza terminów i tematyczne karty pracy dla innowacji nauki przekładu
i tłumaczeń (bankowość)**

**Terminological base and thematic worksheets for innovation of the translation
and interpretation education (banking)**

Bakalářská diplomová práce

Autorka práce: Daniela Steblová, obor Polština se zaměřením
na hospodářsko-právní a turistickou oblast

Vedoucí práce: Mgr. Monika Krzempek

Olomouc 2011

Oświadczam, że niniejsza praca dyplomowa została opracowana przeze mnie samodzielnie oraz cała literatura i pozostałe źródła informacji zostały w niej uwzględnione.

W Ołomuńcu, dnia 16.5.2011

Dziękuję prof. Mgr. Monice Krzempek za cenne uwagi na temat mojej pracy, metodologiczne doradztwo w trakcie konsultacji oraz za korektę językową.

Wykaz skrótów

ČNK – Český národní korpus

KPAN – Korpus IPI PAN

KPWN – Korpus Języka Polskiego Wydawnictwa Naukowego

NKJP – Narodowy Korpus Języka Polskiego

SSČŠV – Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost

SSJČ – Slovník spisovného jazyka českého

USJP – Uniwersalny słownik języka polskiego

Spis treści

Wstęp.....	- 6 -
1. Charakterystyka tematycznych kart pracy.....	- 8 -
1.1. Metodyka pracy	- 8 -
2. Wstęp leksykograficzny	- 11 -
3. Różnice pomiędzy językiem polskim oraz czeskim.....	- 14 -
4. Analiza.....	- 15 -
4.1. Gniazda słowotwórcze	- 15 -
4.2. Zapożyczenia – analiza leksemów polskich	- 18 -
4.2.1. Kryterium przedmiotu	- 20 -
4.2.2. Kryterium pochodzenia	- 21 -
4.2.3. Kryterium stopnia przyswojenia.....	- 21 -
4.3. Zapożyczenia – analiza leksemów czeskich.....	- 23 -
4.3.1. Analiza morfologiczna oraz słowotwórcza leksemów czeskich	- 24 -
4.4. Internacjonalizmy	- 26 -
4.5. Wyrazy kłopotliwe.....	- 27 -
5. Tematyczne karty pracy.....	- 29 -
5.1. Klucz.....	- 41 -
6. Słownik.....	- 46 -
Zakończenie.....	- 52 -
Abstract.....	- 54 -
Streszczenie	- 55 -
Anotacje.....	- 56 -
Bibliografia.....	- 57 -

Wstęp

Tendencje językowe, w związku z rozwojem technologii w różnych dziedzinach, ogólnie mają coraz większe zapotrzebowanie na tworzenie nowych wyrazów lub zapożyczanie ich z języków obcych. To jest główny powód, dlaczego obrano bankowość jako temat pracy dyplomowej. Słownictwo związane z bankowością, moim zdaniem, na pewno należy do jednej z ww. dziedzin, które warto poddać analizie. Jest to bardzo aktualny temat oraz przedstawia dobry materiał do badania. Prac zajmujących się tylko tą dziedziną nie istnieje wiele, więc moje badania mogłyby odkryć nowe zjawiska lub potwierdzić omówione czy znane już stwierdzenia. W związku z tym praca zajmuje się analizą oraz porównywaniem polskich leksemów z czeskimi. Najwięcej miejsca poświęcono na rozbiór zapożyczeń.

Źródło dla doboru leksemów stanowiły teksty publicystyczne z Internetu, zajmujące się sferą bankowości oraz słowniki fachowe zawierające terminy bankowe. Wiadomo, że publicystyka w dużej mierze wpływa na świadomość językową społeczeństwa oraz wyrazy obcego pochodzenia pojawiają się tam zazwyczaj wcześniej niż w innych źródłach.

Celem pracy jest analiza i opis zjawisk występujących w dziedzinie bankowości, opracowanie ćwiczeń przeznaczonych dla obcokrajowców oraz stworzenie słownika. Słownik ten obejmuje dwieście leksemów wraz z podanymi definicjami polskimi oraz czeskimi, właściwymi kwalifikatorami, połączeniami wyrazowymi, przykładami użycia oraz przykładami związków frazeologicznych, o ile takie związki pojawiły się w badanych leksemach.

W pierwszym rozdziale opisany jest charakter tematycznych kart pracy oraz metodyka tworzenia ćwiczeń. Do ćwiczeń jest oczywiście stworzony klucz z poprawnymi odpowiedziami i rozwiązaniem poszczególnych ćwiczeń.

Następnie przedstawione są słowniki, które były najbardziej wykorzystywane w trakcie pisania pracy. Niektóre były źródłem dla doboru leksemów, inne znowu podstawą dla odnalezienia poprawnych odpowiedników polskich lub czeskich.

W kolejnym akapicie zajmuję się krótkim porównaniem języka polskiego z językiem czeskim. Języki te należą do tej samej grupy języków, ale można zaobserwować pomiędzy nimi pewne różnice.

Dalej przytoczone zostały definicje leksemu oraz terminu specjalistycznego wraz z podanymi przykładami.

Następnie staram się analizować gniazda słowotwórcze, które pojawiły się w zebranych materiale. Podaję przykłady najproduktywniejszych formantów lub końcówek, za pomocą których tworzone są derywaty.

W następnej części pracy przeprowadzona jest analiza zapożyczeń leksemów polskich. Najpierw jest przedstawiony ogólny podział zapożyczeń, później zapożyczenia są dokładnie opisane z punktu widzenia kryterium przedmiotu, kryterium pochodzenia oraz kryterium stopnia przyswojenia.

W kolejnym akapicie jest przeprowadzona analiza zapożyczeń leksemów czeskich, ich podział oraz analiza morfologiczna i słowotwórcza leksemów czeskich wraz z przykładami.

Następnie przeprowadzona jest krótka analiza internacjonalizmów, które były zaobserwowane w zebranych materiale leksykalnym oraz podane przykłady najbardziej produktywnych środków słowotwórczych pochodzenia obcego.

Przedostatnią część stanowią wybrane wyrazy kłopotliwe, które mogą sprawiać problemy na przykład w związku z liczbą, znaczeniem itp.

Ostatnią częścią jest zwięzły słownik obejmujący dwieście leksemów polskich z właściwymi odpowiednikami czeskimi.

Na końcu pracy jest zamieszczony nośnik CD zawierający bazę terminów wraz z definicjami, przykładami zdań itd.

1. Charakterystyka tematycznych kart pracy

Praca składa się z trzech podstawowych części: tematycznych kart pracy, słownika oraz analizy przeprowadzonej na podstawie zjawisk zachodzących pomiędzy polskimi oraz czeskimi leksemami. Ćwiczenia były zbudowane według jednego z wielu istniejących wzorców tworzenia ćwiczeń, który znajduje się między innymi także w podręczniku pod tytułem *Na łamach prasy, część 1*¹. Ćwiczenia w tematycznych kartach pracy oparte są na tekstach z Internetu, które zajmują się problematyką bankowości. Występują tam zadania związane ze zrozumieniem tekstu oraz z innymi sprawnościami językowymi.

1.1. Metodyka pracy

Najpierw wybrano teksty, na podstawie których przeprowadzono czy stworzono niektóre ćwiczenia. Następnie w tekstach znaleziono leksemy lub terminy specjalistyczne. Zdania występujące w ćwiczeniach zazwyczaj zaczerpnięte były z *Korpusu Języka Polskiego*². Teksty służące do przetłumaczenia zebrane były z Internetu. Kryterium dla wyboru tekstów (5) stanowiła zrozumiałość dla przeciętnego użytkownika. Tekst miał dotyczyć dziedziny bankowości, dalej zawierać potrzebny zasób leksykalny oraz można znaleźć tam teksty o różnym stopniu trudności i długości.

Na początku kart pracy znajduje się krótki słownik zawierający 50 leksemów. Źródło dla wyrazów stanowiły powyżej wymienione teksty internetowe. Wybierano leksemy oraz terminy jak najbardziej specjalistyczne, aby użytkownik zaznajomił się ze słownictwem dotyczącym tylko bankowości. Unikano słownictwa ogólnego, które także pojawia się w bankowości oraz równocześnie występuje w innych dziedzinach, jako np. *emisja*, gdzie widoczna jest polisemia. Według *Uniwersalnego słownika języka polskiego*, *emisja* jest opisana aż pięcioma kwalifikatorami: *ekon., tel.-rad., techn., muz.,*

¹ zob. Kubiak B., 2009, *Na łamach prasy*, cz.1.

² Korpus to zbiór tekstów polskich, zrównoważony tematycznie, gatunkowo i chronologicznie, reprezentatywny dla współczesnych zwyczajów językowych i zasad gramatycznych, stworzony do celów badawczych i słownikowych; dostępne strony internetowe Narodowego Korpusu Języka Polskiego (<http://www.nkjp.uni.lodz.pl/>).

oraz *fiz.* W połączeniu z innym wyrazem, jako np. *emisja pieniądza*, występuje już tylko w dziedzinie bankowości oraz bardzo zbliżonej i powiązanej z nią dziedzinie ekonomii.

Bardzo ważnym elementem nauczania słownictwa języka obcego jest sposób przedstawienia przygotowanego materiału, uporządkowanie oraz treść. Zdaniem A. Seretny oraz E. Lipińskiej nauczanie słownictwa języka obcego obejmuje trzy etapy: prezentację, utrwalanie oraz powtarzanie nowego materiału leksykalnego. Poprzez prezentację rozumiane jest np. pokazanie obrazka lub ilustracji, przytoczenie definicji słownikowej, odesłanie uczących się do słownika itp. (por. Seretny, Lipińska, 2005, 86).

Karty pracy są skonstruowane w taki sposób, że użytkownik najpierw zapozna się z zebranych zasobem leksykalnym pięćdziesięciu wyrazów, a później utrwala go poprzez różne ćwiczenia. Warto również podkreślić że ćwiczenia opracowywane były dla obcokrajowców. Ze względu na to, że chodzi o słownictwo specjalistyczne, zadania przeznaczone są przede wszystkim dla użytkowników na poziomie zaawansowania pomiędzy stopniem B2 oraz C1.

Podręcznik *ABC Metodyki nauczania języka polskiego jako obcego* przytacza sześć poziomów zaawansowania opartych na *Europejskim systemie opisu kształcenia językowego* oraz *Standardach wymagań egzaminacyjnych*: poziom A1, A2, B1, B2, C1 oraz C2. Na poziomie B2, nazwanym poziomem średnim ogólnym, znajdują się osoby, które rozumieją znaczenie głównych wątków przekazu trudniejszych tekstów, bez problemu porozumiewają się z rodzimymi użytkownikami języka oraz potrafią formułować przejrzyste wypowiedzi pisemne dotyczące większości tematów. Najwyższym poziomem są poziomy C1 oraz C2. Poziomem C2, tak zwanym poziomem zaawansowanym, posługują się osoby, które z łatwością rozumieją praktycznie wszystko oraz potrafią wyrazić swoje myśli płynnie, precyzyjnie (por. Seretny, Lipińska, 2005, 18-19).

Celem stworzenia takich ćwiczeń jest przede wszystkim nie tyle budowanie i rozumienie gramatycznie poprawnych wypowiedzi, ile sprawne posługiwanie się systemem językowym, czyli umiejętność tworzenia płynnych, spójnych, adekwatnych do sytuacji wypowiedzi, zgodnych z normami gramatycznymi (Seretny, Lipińska, 2005, 75).

Według A. Seretny oraz E. Lipińskiej ważne jest uzgodnienie, na jakich treściach powinno się skoncentrować nauczanie słownictwa oraz jakich słów potrzebuje najbardziej użytkownik uczący się języka polskiego jako obcego. Jest to ściśle związane

z tym, że znajomość leksyki uznana została za istotny element kompetencji komunikacyjnej.

Autorki stwierdzają, że wg *Europejskiego systemu opisu kształcenia językowego*, kompetencja leksykalna należy do części kompetencji lingwistycznej oraz, że została ona podzielona na dwa subkomponenty, to znaczy na kompetencję leksykalną oraz semantyczną. Kompetencja leksykalna jest rozumiana jako znajomość i umiejętność użycia danego języka, przy czym wykorzystane są elementy leksykalne oraz gramatyczne. Z drugiej strony kompetencja semantyczna oparta jest na postrzeganiu związków między słowem a ogólnym tekstem, rozumieniu znaczenia kategorii, struktur i mechanizmów gramatycznych itd. (por. Seretny, Lipińska, 2005, 76-78).

Ćwiczenia przeznaczone są do nauczania zasobu leksykalnego w sposób bezpośredni. Oznacza to, że *uczący się wykonują specjalnie przygotowane ćwiczenia, uczą się słów powiązanych z danym tematem, odgadują słowa z kontekstu, biorą udział w grach słownikowych* (Seretny, Lipińska, 2005, 85).

Technik utrwalania i powtarzania nowej leksyki istnieje mnóstwo. W tematycznych kartach pracy zastosowano dostosowywanie definicji do wyrazów, określanie rzeczownika odpowiednim przymiotnikiem, połączenie czasownika z jak najbardziej logicznym dopełnieniem, uzupełnianie luk odpowiednimi podanymi rzeczownikami, uzupełnianie zdań odpowiednimi czasownikami we właściwej formie, układanie zdań z wyrazami, do których podano znaczenie, odnajdywanie synonimów do podanych wyrazów, przekształcanie zdań ze strony czynnej na bierną itd.

Dalszą częścią ćwiczeń jest orientacja w tekście. Składa się z ćwiczeń, których głównym zadaniem jest zrozumienie tekstu, umiejętność przetłumaczenia określonych części, np. takie ćwiczenia jak uporządkowanie fragmentów w logiczną całość, kontrola zrozumienia treści w postaci pytań a,b,c oraz odnajdywanie błędów w tekście.

W materiale umieszczone są również informacje o nazwach instytucji finansowych, które mają poszerzyć zakres wiadomości użytkownika, krzyżówka oraz dowcipy. Na końcu znajduje się klucz z odpowiednim rozwiązaniem ćwiczeń.

2. Wstęp leksykograficzny

Podstawę dla określenia definicji polskich haseł stanowił przede wszystkim *Uniwersalny słownik języka polskiego* pod redakcją S. Dubisza. Słownik ten zawiera około 100 tysięcy haseł (ponad 145 tysięcy jednostek leksykalnych, m.in. definiowanych terminów dwuwyrazowych, wyrażen idiomatycznych, przysłów). *Uniwersalny słownik języka polskiego* rejestruje przede wszystkim słownictwo 2. połowy XX i początku XXI wieku, pomija natomiast większość wyrazów dawnych i przestarzałych. Stara się łączyć informacje o możliwych błędach, wyrazy przyswojone przez polszczyznę z innych języków i objaśnienie ich pochodzenia oraz pisownię i odmianę wyrazów. Uwzględnia zarówno polszczyznę oficjalną, jak i potoczną oraz terminologię naukową i techniczną. Rejestruje, w większym zakresie niż dotychczas, wyrazy obcego pochodzenia, informuje o ich wymowie i etymologii. Jego atutem jest to, że oparty jest nie tylko na „starożytnej” kartotece cytatów, ale również na *Korpusie Języka Polskiego PWN* (elektronicznym zbiorze tekstów), co wzmacnia wiarygodność słownika. USJP jest słownikiem jednojęzycznym. Jako opracowanie leksykograficzne, znajduje swe miejsce w obrębie polonistycznego opisowego językoznawstwa stosowanego, ponieważ rejestruje słownictwo języka polskiego i opis tego słownictwa jest dokonywany w odniesieniu do systemu językowego polszczyzny. Przyjęcie jednojęzyczności za cechę konstytutywną USJP w praktyce oznacza, że cały zasób hasłowy słownika stanowią jednostki leksykalne języka polskiego (Dubisz, 2003, 1-10).

Źródło dla określenia czeskich haseł stanowiły trzy słowniki specjalistyczne. Pierwszym z nich był *Bankovní a finanční slovník* pod redakcją V. Beneša. Słownik powstał przede wszystkim z przyczyn wielkiego zapotrzebowania na zaznajomienie społeczeństwa ze słownictwem związanym z dziedziną finansów oraz bankowości. Słownictwo zawarte w słowniku opiera się na aktualnej wtedy sytuacji, reaguje na nią oraz chce ułatwić orientację w tej dziedzinie każdemu użytkownikowi, który wyrazi zainteresowanie. W opracowanych hasłach stara się podać i wyjaśnić wszystkie terminy frekwencyjne z zakresu finansów, bankowości i giełdy oraz podaje podstawowe informacje o ważnych międzynarodowych instytucjach finansowych wówczas istniejących (Beneš, 1993, 5).

Drugim słownikiem, z którego korzystano, był *Malý slovník finanční, bankovní a obchodní* pod redakcją L. Grůňa oraz M. Černego, który powstał dla ogółu społeczeństwa, przedsiębiorców, a przede wszystkim dla studentów wyższych uczelni z ukierunkowaniem na prawo oraz ekonomię. Znajduje się tam zakres najbardziej frekwencyjnych pojęć, z którymi można spotkać się podczas studiów oraz w późniejszej praktyce. Wielki wpływ na dobór odpowiednich terminów z tej dziedziny wywarło członkostwo Republiki Czeskiej w strukturach integracji europejskiej. Publikacja ma przede wszystkim przedstawiać uzupełniające źródło dla podstawowych podręczników odpowiednich przedmiotów na wyżej wymienionych wyższych uczelniach, ewentualnie w szkołach średnich (Grůň, Černý, 2006, 5).

Trzecim słownikiem był *Slovník základních pojmů z bankovníctví* pod redakcją I. Kipielovej, który jest przeznaczony dla uczniów szkół średnich oraz dla ogółu społeczeństwa. Zawiera definicje więcej niż 360 terminów pochodzących z dziedziny bankowości, ewentualnie z dziedzin ściśle związanych z tą problematyką (Kipielová, 1998).

Częściowo były wykorzystane także dalsze dwa słowniki, mianowicie *Slovník spisovného jazyka českého* oraz *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*.

Jako źródło ekwiwalencji przy ustalaniu właściwego odpowiednika czeskiego został wykorzystany *Slovník česko-polski* pod redakcją J. Siatkowskiego oraz M. Basaja, który jest rezultatem wspólnej inicjatywy i współpracy wydawnictwa „Wiedza Powszechna“ w Warszawie oraz wydawnictwa „Státní pedagogické nakladatelství“ w Pradze. Przeznaczony jest zarówno dla użytkowników polskich, jak i czeskich. Słownik zawiera około 53 000 haseł oraz 28 000 wyrażen i zwrotów współczesnego języka czeskiego z odpowiednikami polskimi. Do słownika weszło współczesne słownictwo ogólne, zarówno literackie, jak i potoczne, terminologia specjalna, naukowa i techniczna, pewna liczba wyrazów i zwrotów przestarzałych, ale często spotykanych w literaturze począwszy od drugiej połowy XIX wieku, archaizmy używane w tekstach dotyczących historii Czechosłowacji, wyrazy pochodzenia obcego, wyrazy regionalne i środowiskowe oraz niewielka liczba wyrazów wulgarnych, występujących w literaturze (Siatkowski, Basaj, 1991).

Następnym wykorzystanym słownikiem był *Polsko-český slovník* pod redakcją K. Olivy, którego podstawową koncepcją było opracowanie go z takiej perspektywy, aby był jak najbardziej przydatny dla użytkownika czeskiego oraz podał mu jak najwięcej

informacji o stanie polskiego słownictwa w najszerszym tego słowa znaczeniu. Podstawowym materiałem dla opracowania słownika stanowiły fragmenty skoncentrowane na te zjawiska słownictwa polskiego, na które ze względu na zróżnicowany aspekt polsko-czeski powinno się zwrócić uwagę. Materiały pochodzą z podstawowych dzieł literatury polskiej od romantyzmu po współczesność, z prasy codziennej i periodycznej oraz z fachowych publikacji najróżniejszych dziedzin naukowych (Oliva, 1994; 1995).

3. Różnice pomiędzy językiem polskim oraz czeskim

Język polski oraz czeski należą, jak wiadomo, wraz z językiem słowackim, kaszubskim, dolnołużyckim, górnołużyckim oraz wymarłym połabskim, do grupy języków zachodniosłowiańskich, który stanowi część rodziny języków indoeuropejskich. Z tego wynika, że te dwa języki posiadają wiele cech wspólnych, ale także pojawia się dużo różnic.

Zdaniem E. Lotki dominantą obu języków jest fleksyjność, chociaż jej stopień różni się. Bardziej fleksyjny charakter posiada język czeski, który jest uważany za najbardziej fleksyjny język słowiański. Język polski natomiast zbliża się do języków wschodniosłowiańskich, jeżeli chodzi o niektóre cechy typologiczne związane z fleksją.

Następne dosyć znaczące różnice, które przytoczył E. Lotko, widoczne są w morfologii. Świadczy o tym przede wszystkim mniejszy repertuar końcówek w deklinacji oraz koniugacji paradygmatów w języku polskim, istnienie uniwersalnych końcówek polskich, co oznacza większy wpływ na synkretyzm przypadków, większą ilość nieodmiennych rzeczowników pospolitych (apelatywów) oraz nazw własnych pochodzenia obcego, które w języku czeskim podlegają gramatyzacji. Większy stopień fleksyjności współczesnego języka czeskiego okazuje się także w procesie perfektywizacji czasowników pochodzenia obcego.

Inną ważną cechą charakterystyczną języka polskiego jest morfologiczno-syntaktyczna tendencja tworzenia wyrazów. Tendencja ta jest szczególnie widoczna w konfrontacji z bardziej fleksyjnym językiem czeskim, w którym rozpowszechnione jest syntetyczne tworzenie wyrazów.

Typologia przeprowadzona na podstawie cech charakterystycznych języków jest tylko jedną z metod opisu języka. Dostarcza szereg impulsów potrzebnych dla opracowania języków do kategorii synchronicznej oraz diachronicznej. Bardziej szczegółową analizę na ten temat przeprowadził np. E. Lotko (Lotko, 1997, 9-13).

4. Analiza

Zebrany materiał obejmuje około dwieście leksemów, wśród których znajdują się także terminy specjalistyczne. Leksem jest według K. Polańskiego rozumiany jako *jednostka opisu słownikowego języka, wyraz słownikowy. Najbardziej zgodne z europejską praktyką leksykograficzną jest rozumienie leksemu jako zbioru form wyrazowych przeciwstawiających się sobie pod względem kategorii fleksyjnej. Możliwe jest również rozumienie leksemu jako tematu fleksyjnego albo – w wypadku skrajnym – morfemu leksykalnego przeciwstawianego dołączanym do niego morfemom gramatycznym* (Polański, 2003, 330).

Podczas analizy znaleziono takie leksemy, jak np.: *akcja, aktywa, bankier, bilans, klient* itd.

Natomiast terminologia oznaczona jest według A. Markowskiego jako *podsystem leksykalny języka (zbiór terminów), swoisty dla nauki i techniki. Aby ów podsystem gwarantował szybkie i sprawne porozumiewanie się specjalistów z danej dziedziny między sobą, z innymi fachowcami oraz z niespecjalistami, jego składnikom stawia się wiele ogólnych i szczegółowych wymagań; dotyczą one przede wszystkim wyrazów nowo powstających* (Markowski, 2002, 1760).

Konkretnie pojawiły się takie terminy, jak np.: *akcept bankowy, akcja uprzywilejowana, akredytywa, annuity, audyt, azio, budżet, cash flow, debet, demonetyzacja, dewaluacja, faktoring, giełda, inkaso, karencja, kontrakt, kredyt inwestycyjny, leasing, loro, broker, monit* itd.

4.1. Gniazda słotwórcze

W zebranych materiale słownictwa z dziedziny bankowości dominują rzeczowniki, ale pojawiają się tam również czasowniki, jak na przykład *refinansować/refinancovat*. Warto jednak zauważyć, że z zapożyczonych terminów powstało dosyć sporo wyrazów pochodnych, na przykład *depozyt – depozytariusz – deponent – deponować – depozytor; awal – awalista; akcept – akceptacja – akceptant; inwestor - inwestycja* itd.

Takie grupy wyrazów nazywają się rodzinami wyrazowymi lub gniazdami słowotwórczymi. Zgodnie z definicją K. Polańskiego gniazdo słowotwórcze to leksemy związane ze sobą stosunkiem motywacji. Podstawą gniazda słowotwórczego jest leksem, który motywuje pozostałe leksemy. Gniazdo słowotwórcze składa się minimalnie z dwu elementów, to znaczy z leksemu motywującego oraz jednego leksemu motywowanego. Ogólnie rozróżnia się dwa rodzaje derywacji: bezpośrednią oraz pośrednią. Motywacja bezpośrednia zachodzi pomiędzy leksemem, który stanowi ośrodek gniazda słowotwórczego i opartymi na nim derywatami pierwszego stopnia, np.: *akcpet* – *akceptacja* – *akceptant*. Motywacja pośrednia występuje pomiędzy podstawowym leksemem gniazda słowotwórczego oraz derywatami motywowanymi przez derywaty od wyrazu podstawowego (por. Polański, 2003, 205-206).

Na podstawie badań H. Jadackiej, derywaty proste nie przestały uzupełniać systemu leksykalnego polszczyzny, ale ich udział procentowy w najnowszym słownictwie wyraźnie maleje. Pojawiają się również różnice w strukturze wewnętrznej oraz rosnąca aktywność technik niesufiksalnych. Klasyczne podręczniki wymieniają wśród sufiksów produktywnych w poszczególnych kategoriach:

- a) *-anie, -enie, -cie, -acja, -ada, -ka, -stwo* (nomina actions),
- b) *-acz, -ant, -arz, -ator, -ca, -ec, -ent, -iciel, -ista, -nik, -owiec* (nomina agentis),
- c) *-izm, -izna, -ość, -stwo* (nomina essendi),
- d) *-ak, -arka, -dło, -ka, -nica* (nomina instrumenti),
- e) *-ak, -ek, -ina, -ka* (nomina patientis),
- f) *-nia* (z rozszerzeniami *-alnia, -arnia, -ownia*), *-(ow)isko* (nomina loci),
- g) *-ak, -ec, -ista, -owicz, -owiec, -ówka* (nomina attributiva),
- h) *-ka, -ica, -ini/-yni* (feminitiva).

Według H. Jadackiej rozwój niektórych z nich, np. kategorii nazw wykonawców czynności przebiega bardzo wolno, tak jakby wyczerpały już swoje możliwości nazewnicze. Przyczyny należy, jej zdaniem, szukać w rozwoju nauki, techniki, bankowości, które wymagają słownictwa uzupełniającego luki z zakresu zaawansowanych technologii itp.

Stwierdza, że z przytoczonej listy rzeczownikowych przyrostków rodzimych zachowało się dziś zaledwie kilka z nich, natomiast produktywność z sufiksami genetycznie obcymi utrzymała się w większym stopniu, np.: *-acja: deprecjacja, -ada, -ant:*

akceptant, -ator, -ent: deponent, -ista: awalista, -izm, -(j)ada, a ich listę wzbogaciły np.: *-alia, -er, -ing: sponsoring, -or: inwestor*.

Przytoczony został tu na przykład aktywny przyrostek słowotwórczy *-ka*, który związany jest przede wszystkim z klasą nazw żeńskich. Zyskał pewną stabilność u neologizmów, np.: *biznesmenka, menedżerka* itp.

Zdaniem H. Jadackiej produktywność przyrostków tworzących rzeczowniki i przymiotniki (*-owiec, -ość, -ówka*) również utrzymują się na wysokim poziomie, np. nazwy osób ze względu na jakąkolwiek cechę charakterystyczną: *budżetowiec*; dalej wykonawcy czynności: *marketingowiec*; formacje z sufiksem *-ość*, utworzone od podstaw przymiotnikowych, które są motywowane przez przymiotniki *-owy*: *wolnorynkowość*; neologizmy na *-ówka* mogą być strukturami zuniwerbizowanymi, np.: *budżetówka*, albo formacjami odrzeczownikowymi, np.: *ofertówka* ‘teczka do przechowywania ofert’ itd.

Wśród sufiksów genetycznie obcych autorka wyodrębniła trzy najaktywniejsze: *-acja, (-izacja/-yzacja), -ista/-ysta: awalista* oraz *-izm/-yzm*. Za pomocą przyrostka *-acja* utworzono wiele nowych nazw czynności, np.: *monetaryzacja, demonetyzacja*.

Przyrostki obce *-ant* czy *-ing* mają mniejszą aktywność, np.: *nominant, akceptant, monitoring, sponsoring, e-banking, faktoring*.

Struktury prefiksalne związane z neologizmami, jej zdaniem, dominują w tworzeniu czasowników. Niezbyt liczne formacje rzeczownikowe tworzone są za pomocą prefiksów obcych *anty-, post-, re-* i *sub-*, np.: *subkontrahent*.

Wszystkich formacji rzeczownikowych i przymiotnikowych utworzonych za pomocą elementu *nie-*, zdaniem autorki, nie można uznawać za dowód techniki derywacyjnej, ale stałą pozycję utrzymały sobie np.: *nieopodatkowany, nierynkowy*.

Derywacja przedrostkowa jest, według H. Jadackiej, podstawową techniką słowotwórczą przy tworzeniu czasowników. Najaktywniejsze są polskie prefiksy perfektyzujące: *o-, s-, w-, wy-*: *wyemitować, wyleasingować, za-*: *zasponsorować* oraz *z-*: *zrewalutować*. Modyfikowanie znaczeń czasowników można dokonać również za pomocą elementów obcych, które nie mogą być zastąpione przez żaden przedrostek rodzimy, np. *re-*: *refinansować*.

Autorka doszła do wniosku, że derywaty paradygmatyczne przejawiają się w tworzeniu przymiotników oraz czasowników. Derywaty czasownikowe są zazwyczaj motywowane przez rzeczowniki, np.: *sponsorować, monitorować, deponować, dewalutować*.

Autorka wspomniała również o strukturach z formantem nieciągłym. Stwierdzono, że rzeczowniki i przymiotniki posiadają formanty prefiksalnie-sufiksalne, a czasowniki prefiksalnie-paradygmatyczne. Dużo nowych przymiotników powstało za pomocą przedrostków *anty-* i *pro-*, np.: *prorynkowy*. U czasowników są to formanty *u-* + *-(ić)*, *prze-* + *-(ić)*, *do-* + *-(ać)*: *urentownić*, *urynkować* itd.

Dalszym zagadnieniem, na które H. Jadacka zwróciła uwagę, są zrosty (złożenia bezafiksalne). Najbardziej dominują: *bio-*, *eko-*, *euro-*, *foto-*, *homo-*, *narko-*, *porno-*, *spec-*, *wideo-*, *-gate*, np.: *ekoturystyka*, *euroczek*, *eurorynek* itp. Do mniej typowych struktur możemy zaliczyć np. leksemy: *biznesdama*, *Inwestbank* itp.

Neologizmy powstają również za pomocą derywatów od wyrażen przyimkowych. Okazuje się, że derywacja jest skierowana przede wszystkim do tworzenia formacji przymiotnikowych poprzez takie przyimki, jak np.: *bez*, *między*, *około*: *okolobudżetowy*, *po*, *ponad*, *poza*, *przeciw*, *przed*, *przy*: *przygięldowy* oraz *wewnątrz*.

Autorka przytacza także formacje potencjalne, poprzez co rozumie się takie derywaty, które mogą uzupełnić słownictwo wtedy, kiedy połączy się wykładnik słowotwórczy o wyraźnej funkcji z określonym typem podstawy. Do takich formacji rzeczownikowych należą nazwy czynności na *-anie*, *-enie*, *-cie*, tworzone od czasowników, np.: *menedżerowanie*, *refinansowanie*, *ubruttwienie*, *emitowanie*, *urynkowanie* itp. Słownictwo potencjalne jej zdaniem powiększa się, zaobserwowano zanik ograniczeń, które blokowały tworzenie formacji na *-ość* np.: *rewindykacyjność*, *wolnorynkowość* itp. Jako słownictwo potencjalne możemy również uznać przymiotniki na *-owy*: *leasingowy*, *monitoringowy*, *faktoringowy* itp. Derywaty czasownikowe przedstawia formant paradygmatyczny *-(ować)*, np.: *sponsorować*, *akceptować* (por. Jadacka, 2005, 109-125).

4.2. Zapożyczenia – analiza leksemów polskich

Dobór właśnie tych wyrazów, za pomocą których przeprowadzono analizę, zebrany był z różnych źródeł. Przykładowo z tekstów czy artykułów dotyczących bankowości, z Internetu oraz częściowo z własnej wiedzy. Słownictwo zaczerpnięte było zarówno jak z polskich, tak i z czeskich materiałów.

Podczas analizy terminów stwierdzono, że więcej niż połowę (pl 110, cz 117) wyrazów stanowią zapożyczenia. A. Markowski przedstawił zapożyczenia jako obce

w strukturze danego języka wyrazy, zwroty, typy derywatów, formy fleksyjne, konstrukcje składniowe, związki frazeologiczne. Powszechnie przyjęta klasyfikacja zapożyczeń jest oparta na trzech kryteriach: przedmiotu zapożyczenia, pochodzenia i stopnia przyswojenia.

Autor podzielił zapożyczenia ze względu na kryterium przedmiotu zapożyczenia, zgodnie z którym wyróżniamy:

1. Zapozyczenia właściwe, to znaczy obce wyrazy przejęte razem ze znaczeniem (ewentualnie z uproszczoną wymową i pisownią).
2. Zapozyczenia strukturalne, czyli kalki, będące dokładnymi odwzorowaniami obcych konstrukcji, wiernymi tłumaczeniami ich części składowych.

Wyróżnia się wśród nich:

- a) kalki słowotwórcze, czyli wyrazy utworzone na wzór słów obcojęzycznych za pomocą rodzimych morfemów,
 - b) kalki frazeologiczne, czyli odwzorowania stałych związków wyrazowych,
 - c) kalki znaczeniowe, polegające na nadaniu wyrazowi polskiemu nowej treści, właściwej jego obcemu odpowiednikowi.
3. Zapozyczenia semantyczne, polegające na przejęciu tylko znaczenia wyrazu, które uzupełnia znaczenia już znane.
 4. Zapozyczenia sztuczne, czyli wyrazy danego języka utworzone z obcych morfemów (leksykalnych i słowotwórczych). Do tego typu zapożyczeń zaliczamy przede wszystkim wyrazy złożone z elementów grecko-łacińskich, utworzone w czasach nowożytnych. Pożyczki sztuczne mogą mieć w swoim składzie części różnojęzyczne, np. autokar (gr. *auto-*, *car* – ang.).

Kryterium pochodzenia, zgodnie z którym można według autora wyodrębnić we współczesnej polszczyźnie klasy wyrazów nazwanych w zależności od języka źródła, m.in.:

1. anglicyzmy (zapożyczenia angielskie)
2. białorutenizmy (zapożyczenia białoruskie)
3. bohemizmy (zapożyczenia czeskie)
4. galicyzmy (zapożyczenia francuskie)
5. germanizmy (zapożyczenia niemieckie)
6. hungaryzmy (zapożyczenia węgierskie)
7. italianizmy (zapożyczenia włoskie)
8. łacynizmy (zapożyczenia łacińskie)

9. rusycyzmy (zapożyczenia rosyjskie)
10. turcyzmy (zapożyczenia tureckie)
11. ukrainizmy (zapożyczenia ukraińskie)

Kryterium stopnia przyswojenia, które pozwala ono wyodrębnić:

1. Cytaty (wtręty), czyli wyrazy i zwroty, którymi użytkownicy języka polskiego posługują się (w mowie i piśmie) w oryginalnej, obcej postaci (łącznie z akcentem).
2. Zapożyczenia częściowo przyswojone, czyli wyrazy obce mające uproszczoną wymowę i pisownię, adaptowane do polskiego systemu językowego, ale mimo to nieodmienne z powodu nietypowej budowy fleksyjnej.
3. Zapożyczenia całkowite, czyli wyrazy i wyrażenia przejęte z języków obcych, ale przystosowane do systemu języka polskiego pod względem pisowni, wymowy i odmiany (por. Markowski, 2002, 1773-1774).

4.2.1. Kryterium przedmiotu

Jeżeli chodzi o kryterium przedmiotu, to pojawiają się tutaj trzy rodzaje: zapożyczenia właściwe, zapożyczenia strukturalne oraz zapożyczenia sztuczne.

Stanowczo największą grupę zajmują zapożyczenia właściwe, takie jak na przykład: *audyt, biznes, budżet, czek, grant, inwestor, sponsor, kapitał, akredytywa, arbitraż, awal, awers, bilans, akcept* (ale *akceptacja*, ze względu na sufiks *-acja*, należy do zapożyczeń sztucznych), *akceptant, aktywa, depozyt, deponent, debet, moneta, filia, fundusz, egzekucja, kontrakt, monit, pasywa, kredyt, giełda, klient, faktura, konto, licencja, awizo, deficyt* itd.

Zapożyczeń strukturalnych nie pojawiło się wiele, np. *cash flow*.

Do zapożyczeń sztucznych zaliczamy na przykład takie terminy jak: *demonetyzacja, aprecjacja, deponent, ewaluacja, dewaluacja, akceptacja, defraudacja, awalista, ażytoż, subwencja, alokacja, inflacja, deflacja, konsolidacja, windykacja, winkulacja, obligacja, dotacja, refinansować*.

Pożyczki sztuczne mogą mieć w swoim składzie cząstki różnojęzyczne (Markowski, 2002, 1773), np. *bank-* + *(aut)omat*; *euro-* + *czek*, które nazywamy hybrydami.

4.2.2. Kryterium pochodzenia

Należy wziąć pod uwagę, że różne źródła podają odmienne informacje o etymologii. Stąd więc różnice podczas sprawdzania pochodzenia hasła na przykład z *Uniwersalnego słownika języka polskiego* oraz z *Korpusu Języka Polskiego PWN*. Oboje podają informację o etymologii wyrazu, ale jeden o języku źródłowym (zazwyczaj jest to łacina), a drugi o języku końcowym, z którego termin bezpośrednio został zapożyczony. Zdecydowana większość terminów znajdowała się w *Uniwersalnym słowniku języka polskiego* z wyjątkiem *annuity*, której definicja została określona w *Słowniku wyrazów obcych*.

Opierając się na danych z pierwszego podanego słownika stwierdzamy, że najwięcej zapożyczeń pochodzi z języka niemieckiego (38), dalej z łaciny (25), z języka francuskiego (20), z angielskiego (16) oraz włoskiego (9). Korzystając z danych z drugiego podanego źródła okazuje się, że najwięcej zapożyczeń tworzą latynizmy (43). Z czego wynika, że język angielski nie ma na dziedzinę bankowości aż tak wielkiego wpływu, jak oczekiwano, mimo że interwencje anglicyzmów są obecnie widoczne w dużej mierze w różnych dziedzinach. Resztę wyrazów przedstawiają wyrażenia wielowyrazowe, gdzie nie znaleziono etymologii, ponieważ część lub całość zwrotu pochodzi z języka polskiego. Jeżeli chodzi o etymologię czeskich haseł, to skorzystano z *Nového akademického slovníku cizích slov*. Największą grupę zapożyczeń tworzą tutaj latynizmy (60) dalej italianizmy (22), galicyzmy (15), anglicyzmy (12) oraz germanizmy (5). W porównaniu z polskimi terminami, język niemiecki miał bardzo mały wpływ na zapożyczanie, z kolei łacina miała większy wpływ na czeskie hasła aniżeli na polskie.

4.2.3. Kryterium stopnia przyswojenia

Pod względem kryterium stopnia przyswojenia stwierdzono, że do cytatów (wtrętów) można zaliczyć tylko ang. *cash flow*, *e-banking* oraz *home banking*, czyli bardzo mało. Przy czym np. *cash flow* ma w języku polskim swój odpowiednik – przepływ gotówki. Według J. Kuć oznacza to, że takie wyrazy „dublują funkcjonujące w tym samym znaczeniu słownictwo ogólnopolskie i nie są uzasadnione celami komunikatywnymi ani też potrzebą większej precyzji czy szczegółowości. Użytkownicy

badanego profesjolektu traktują swój język jako bardziej wyspecjalizowany, który zakłada możliwość takiego kodowania informacji, aby była dostępna tylko wybranym odbiorcom i odróżniała się od polszczyzny tej ogólnej i potocznej.”³

Zapóżyczenia częściowo przyswojone nie pojawiają się prawie w ogóle, np. *dyżażio, annuita*. Natomiast zapóżyczeń całkowitych znajduje się tu mnóstwo, np. *budżet, arbitraż, biznes, sponsoring, ażio, faktoring, leasing, sponsor, sponsoring, kapitał, inflacja, deflacja, bankomat, akredytywa, akcja, akredytywa, alonż, bilans, demonetyzacja, ewaluacja, finanse, marża, prowizja, transakcja, hipoteka, subwencja, akcept, aktywa, akwizycja, alokacja, audytor, debet, defraudacja, deponować, depozyt, egzekucja, fundusz, klauzula, konsolidacja, kontrakt, moneta, pasywa, banknot, dewizy, faktura, giełda, inwestycja, inwestor, klient, kredyt, makler, obligacja, rata, rachunek, weksel, deficyt, bank, akcjonariusz, dotacja, dywidenda, manko, konto inkaso, konkurent* itd.

W związku ze stopniem przyswojenia zapóżyczeń nasuwa się pytanie: które z podanych terminów należy uważać za wyrazy obce, a które za wyrazy polskie? Przykładowo *rynek* (to niemiecki *Ring*). Wygląda jako typowy wyraz polski, jest nawet charakterystyczny dla miast polskich oraz czeskich (tutaj w znaczeniu bardziej historycznym czy kulturowym niż w znaczeniu ekonomicznym – np. *rynek kapitałowy*). Podobne wyrazy są już tak bardzo spolszczone, że ogół użytkowników języka traktuje je jako wyrazy rodzime. Poza etymologią, którą interesują się tylko specjaliści, w wyrazach takich pozostało już bardzo niewiele z ich pierwotnych obcych cech fonetycznych czy morfologicznych. Wyrazy te zachowują się jako rodzime – pod względem funkcjonowania w wypowiedziach oraz tekstach polskich, pod względem, jaką rolę odgrywają w słownictwie języka polskiego. W polszczyźnie jednak funkcjonuje mnóstwo wyrazów zapóżyczonych (całkiem już przyswojonych i takich, których obcość jest do dziś odczuwana)⁴ (Walczak, 1987, 7).

³ zob. Kuć J., 2007, Język korporacji; cytacja pochodzi z źródła internetowego, które można znaleźć również na podanych stronach internetowych (http://www.pulib.sk/elpub2/FF/Olostiak2/pdf_doc/34.pdf) 13.4.2011.

⁴ tym zagadnieniem zajmuje się Bogdan Walczak, 1987, Między snobizmem i modą, a potrzebami języka czyli o wyrazach obcego pochodzenia w polszczyźnie.

4.3. Zapożyczenia – analiza leksemów czeskich

Podczas analizy czeskich leksemów na podstawie czeskich zasad przejmowania wyrazów zapożyczonych stwierdzono, jak już wcześniej opisano, dużą ilość zapożyczeń. Generalnie można powiedzieć, że podział zapożyczeń jest bardzo podobny, ale uporządkowanie różni się.

Na podstawie badań D. Svobodovej, zapożyczenia dzielą się według następujących kryteriów:

- a) adaptacja (přizpůsobení slovům domácím),
- b) upływ czasu od momentu zapożyczenia wyrazu (stáří přejetí),
- c) pochodzenie wyrazów zapożyczonych (jazyky, ze kterých byla slova přejata).

Biorąc pod uwagę pochodzenie zapożyczeń, sytuacja jest taka sama, jak u zapożyczeń polskich. Pochodzenie zapożyczeń czeskich było opisane wcześniej ze względu na porównanie występujących tam różnic.

- d) funkcja (funkce) – leksemy pochodzenia obcego zazwyczaj nie posiadają innego znaczenia lub nacechowania stylistycznego albo ekspresywnego w takim stopniu, jak leksemy rodzime. Ze względu na ich zastosowanie w czeskim słownictwie rozróżnia się zapożyczenia posiadające lub nieposiadające ekwiwalent rodzimy.

Autorka rozdzieliła adaptację zapożyczeń do następujących rodzajów:

1. Leksemy niezaadaptowane (lexémy původní, neadaptované):
 - a) wyrazy oraz cytaty najmniej integrowane w słownictwie, które są używane świadomie jako wyrazy obcego pochodzenia, szczególnie np. w jakichś środowiskach zawodowych itp.; zapożyczenia te występują w niezmienionej formie oraz zazwyczaj są to zwroty wielowyrazowe,
 - b) wyrazy lub przetłumaczone powiedzenia oraz cytaty pochodzenia obcego (okřídlená slova), które są częścią składową uzusu językowego; taki rodzaj wyrazów w materiale nie pojawił się.
2. Leksemy adaptowane (slova přejatá, v češtině adaptovaná):
 - a) leksemy świeżo zapożyczone, które dochowały sobie podstawowe cechy języka, z którego były zapożyczone, np. z angielskiego: *e-banking*, *home banking*, *cash flow*, *leasing*, *sponsoring* itp.,

- b) leksemy w ramach pisowni zczechizowane, ale nadal uważane za wyrazy pochodzenia obcego, np.: *akvizice, audit, aukce, aval, avízo, ážio, beneficent, byznys, apreciacie, sponzor, sponzoring* itd.,
 - c) leksemy znajdujące się pomiędzy poprzednimi dwoma punktami, tak zwane wyrazy „pravopisně rozkolísané”, które posiadają więcej niż jedną formę poprawną, np.: *marketing – marketink*,
 - d) zapożyczenia w pełni przyswojone, zaadaptowane w słownictwie czeskim do takiego stopnia, że nie są uważane za leksemy pochodzenia obcego. Tworzą podstawę słownictwa czeskiego, ale niektóre z nich posiadają równoważniki pochodzenia obcego, np.: *akcept, akcie, akcionář, aktiva, alokace, banka, bankrot, dotace, emise (peněž), faktura, finance, financování, inflace, klient, konkurent, mince, pasiva* itp.,
 - e) hybrydy, które powstają za pomocą wpływu dwu języków, np. kompozyty z prefiksem: *elektro-, rychlo-, video-, anti-, mega-*.
3. Kalki (kalky - doslovné překlady):
- a) kalki słowotwórcze, które powstają na podstawie odwzorowania, za pomocą morfemów rodzimych,
 - b) kalki wielowyrazowe, na przykład frazeologizmy,
 - c) kalki semantyczne, które powstają w taki sposób, że wyraz istniejący już w danym słownictwie nabiera nowego znaczenia (por. Svobodová, 2007, 9-28).

4.3.1. Analiza morfologiczna oraz słowotwórcza leksemów czeskich

Przyswojenie zapożyczeń można potraktować również ze względu na poszczególne części mowy, tak samo jak zrobiła to D. Svobodová. Chodzi o adaptację morfologiczną oraz słowotwórczą. Największą grupę zapożyczeń stanowią tu oczywiście rzeczowniki. Rzeczownikowe nazwy czynności zapożyczone z języka angielskiego, utworzone za pomocą sufiksu *-er*, są bardzo frekwencyjne, np.: *broker* (maklér), *manager* (manažer) itp. Morfem *-er* czasami w języku czeskim zmieni się na *-ér*, szczególnie w języku mówionym oraz slangu, np: *manažér* itp.

Rzeczowniki posiadające przejęty przyrostek obcego pochodzenia *-or* (*-tor, -átor, -itor*) są zapożyczane w całości, więc nie jest potrzebna derywacja słowotwórcza, są to takie wyrazy, jak np.: *auditor, investor, sponzor* itp.

Następną grupę tworzą wyrazy posiadające formant *-man/-men*, np.: *businessman* – *byznysmen* itp.

Do kategorii wyrazów rodzaju męskiego nieżywotnego, asymilowanych do języka czeskiego, zdaniem autorki, można ogólnie zaliczyć bardzo dużo wyrazów, ale jeżeli chodzi o dziedzinę bankowości - jest ich niewiele. Spośród analizowanego materiału można tu przytoczyć takie terminy, jak np.: *audit*, *business (byznys)* itp. Specjalnie należy zwrócić uwagę na anglicyzmy zapożyczone w niezmienionej formie z przyrostkiem *-ing* (na podstawie zczeczizowanej wymowy w języku czeskim zaadaptowaną w postaci przyrostka *-ink*). Chodzi przede wszystkim o rzeczownikowe nazwy czynności lub ich wynik. Takie wyrazy pojawiają się zazwyczaj w języku bieżącym oraz w profesjolektach, np.: *banking*, *factoring*, *revolving*, *e-banking*, *home banking*, *telebanking* itp. Od zapożyczeń z sufiksem *-ing* są tworzone derywaty przymiotnikowe oraz przysłówkowe, np.: *leasingový*, *marketingový*, *leasingově*, *marketingově* itp. Do następnych sufiksów pochodzenia obcego, które autorka wymieniła, należą *-ant* oraz *-ent*, np.: *akceptant*, *deponent*, *beneficient*, *kontrahent* itp.

U rzeczowników rodzaju żeńskiego dominuje przyrostek derywacyjny *-ka (-ovka)*, np.: *leasingovka* ‘spółka lub umowa leasingowa’.

Następną grupą, uwzględnioną przez D. Svobodová, są przymiotniki. Liczną grupę przedstawiają przymiotniki odrzeczownikowe zapożyczone z języka angielskiego z sufiksem *-ing*, np.: *factoring* – *factoringový*, *franchising* – *franchisingový* (także *franšízing* – *franšízingový* lub *franšízink* – *franšízinkový*), *leasing* – *leasingový*, *marketing* – *marketingový* (także *marketink* – *marketinkový*), *revolving* – *revolvingový* itp.

Do leksemów przyswojonych słowotwórczo można zaliczyć przymiotniki odczasownikowe, utworzone od czasowników, u których najczęściej występuje sufiks *-ova-*. Takie derywaty przymiotnikowe są później tworzone za pomocą sufiksu *-ný*, np.: *auditovat* – *auditovaný*, *licencovat* – *licencovaný* itd.

Następnie przysłówki utworzone od przymiotników, gdzie zgodnie z produktywnymi formantami przymiotnikowymi, występują sufiksy *-ově*, *-ně*, *-cky* oraz *-sky*: *sponzorský* – *sponzorsky*, *manažerský* – *manažersky* itp. Autorka stwierdziła, że tworzenie przymiotników odczasownikowych, ich stopniowanie lub tworzenie przysłówków, można uważać za drugi stopień adaptacji, ponieważ zapożyczenia są poddawane takim samym procesom, jak wyrazy rodzime.

Tworzenie derywatów czasownikowych jest, zdaniem D. Svobodovej, jednym z podstawowych sposobów włączania zapożyczeń obcego pochodzenia do słownictwa języka czeskiego. Z punktu widzenia morfologiczno-słowotwórczego najczęściej używanym formantem jest *-ova-*, który przyporządkowuje czasowniki do trzeciej klasy czasownikowej (według wzoru *kupovat*), np.: *akceptovat*, *diskontovat*, *sponzorovat*, *manažerovat*, *leasingovat* itp. Za pośrednictwem takich wyrazów tworzone są derywaty przymiotnikowe: *licencovaný*, *sponzorovaný* itd. Naproduktywniejszymi prefiksami, za pomocą których tworzone są derywaty czasownikowe, są: *do-*: *dofinancovat*, *na-*, *o-*, *od-*: *odfinancovat*, *oddotovat*, *pro-*, *pře-*: *přelízovat* (przeniesienie umowy leasingowej na inną osobę), *při-*, *u-*: *ufinancovat*, *vy-*, *z-*, *za-*: *zadotovat* (udzielić dotacji na coś), *zaleasingovat* itp. (zob. Svobodová, 2007, 50-76).

Na podstawie powyżej przedstawionej analizy leksemów polskich i czeskich można powiedzieć, że teoria E. Lotki o różnicach np. w fleksyjności języków, nie sprawdziła się. Analiza pokazała, że fleksyjność języka polskiego oraz czeskiego w dziedzinie bankowości jest na bardzo podobnym poziomie. Takie stwierdzenie prawdopodobnie wynika z tego, że badany materiał składał się tylko z dwustu leksemów.

4.4. Internacjonalizmy

Internacjonalizmy są definiowane w różny sposób. Zgodnie z określeniem K. Waszakowej jest przyjęte, że internacjonalizmy to jednostki, które:

1. należą do międzynarodowego zasobu leksykalnego,
2. w ogromnej części zostały utworzone na bazie słów greckich lub łacińskich,
3. oznaczają pojęcia głównie z zakresu polityki, filozofii, kultury, nauki, techniki, ekonomii, sztuki, sportu,
4. są rozpowszechnione w kilku (nie mniej niż w trzech) nie spokrewnionych językach lub o dalekim stopniu pokrewieństwa.

Ogólnie, jako internacjonalizmy są uznane te elementy pochodzenia obcego, które stanowią wspólny zasób leksykalny języków przede wszystkim europejskich (por. Waszakowa, 2005, 25).

Prefiksów, sufiksów oraz innych środków słowotwórczych pochodzenia obcego, za pomocą których tworzone są derywaty, jest sporo (niektóre z nich omówione były już w związku z tworzeniem derywatów), więc poniżej zostanie uwzględniona tylko część.

Internacjonalizacja, jak stwierdza K. Waszakowa, ma wpływ na pomnażanie gniazd słowotwórczych. Np. od zapożyczonego wyrazu *biznes* powstało dużo derywatów: *biznesiak*, *biznesiarz*, *biznesinformacje*, *bizneskobieta*, *biznesować*, *biznespartner*, *biznesteczka* itp. (por. Waszakowa, 2005, 172).

Następną liczną grupę przedstawiają złożenia z aktywnym członem *e-*, np.: *e-bank*, *e-banking*, *e-biznes*, *e-gielda*, *e-konto*, *e-rynek*, *e-podpis*, *e-bankowość* itp. (por. Waszakowa, 2005, 151).

Człon *euro-*, K. Waszakowa, również wyodrębniła. Należą tutaj np.: *eurobank*, *eurobiznes*, *euroczek*, *eurofundusz*, *eurogwarancje*, *euroinflacja*, *euroinwestycje*, *eurokonto*, *eurokredyt*, *euromoneta*, *euroobligacje*, *europarytet*, *europieniędz*, *eurosubwencja*, *eurozysk* itd. (por. Waszakowa, 2005, 143-146).

Do pozostałych internacjonalizmów należą np.: *antyrynek*, *aprecjacja*, *audyt*, *audyting*, *autobank*, *broker*, *factoring*, *inwestbudżet*, *leasing*, *megainwestycja*, *minibiznes*, *minikoncern*, *parabank*, *pseudobiznes*, *sponsor*, *subkontrahent*, *superinflacja*, *telebiznesmen* itp. (por. Waszakowa, 2005).

4.5. Wyrazy kłopotliwe

Na końcu krótka wzmianka o terminach problematycznych, które mogłyby sprawiać trudności. Przykłady zaczerpnięte były z *Słownika wyrazów kłopotliwych* pod redakcją M. Bańki oraz M. Krajewskiej.

Leksem *awizować* oznacza przede wszystkim, zdaniem autorów, zawiadomienie o nadaniu np. towaru, weksla lub pieniędzy. Czasownik ten może być użyty również w znaczeniu ogólnym np.: *zawiadamiać* czy *powiadamiać* (Bańko, Krajewska, 2000, 36).

Leksem *bilans* występuje głównie w połączeniu z ekonomią lub księgowością. Jest zestawieniem, w którym uwzględniane są różnego rodzaju przeciwstawne wielkości, np.: zysk i strata, aktywa i pasywa itd. (Bańko, Krajewska, 2000, 43).

Następnym leksemem jest *deficyt*, który występuje w wypowiedziach związanych z gospodarką, np. *deficyt budżetowy* itp. Natomiast nie należy używać go w wypadku np.: *deficyt dumy narodowej* (Bańko, Krajewska, 2000, 71).

Rzeczownik *finanse* mógłby być użyty w złej formie: *finansy*. Występuje on tylko w liczbie mnogiej oraz w dopełniaczu ma końcówkę *-ów* (Bańko, Krajewska, 2000, 103).

Leksemami, które również mogłyby powodować kłopoty, są *odsetek* i *odsetki*. Pierwszy z nich używany jest w oznaczeniu procentowego udziału czegoś w czymś oraz występuje głównie w liczbie pojedynczej. Z drugiej strony *odsetki* oznaczają procenty od kapitału, np. od kwoty pieniężnej złożonej w banku oraz jest używany tylko w liczbie mnogiej (Bańko, Krajewska, 2000, 218).

5. Tematyczne karty pracy

Słownictwo – bankowość

PL

akcja
aktywa
bank
bankier
bankomat
bilans
cash flow
czek
debet
dochód
dywidenda
emisja pieniądza
faktura
giełda
gotówka
hipoteka
inwestycja
kapitał
karta kredytowa
klauzula
klient
konto
koszty
kredyt
leasing
moneta
monit
numer rachunku bankowego
obligacja
odsetka
opłata
papiery wartościowe
pieniądz
pasywa
pożyczka
prowizja
przelew
rachunek
rata
rentowność
saldo
spółka
sponsor

CZ

akcie
aktiva
banka
bankéř
bankomat
bilance
cash flow
šek
debet
přijem
dividenda
emise peněz
faktura
burza
hotovost
hypotéka
investice
kapitál
kreditní karta
klauzule
klient
účet
výdaje
úvěr
leasing
mince
upomínka
číslo bankovního účtu
obligace
úrok
poplatek
cenné papíry
peníz
pasiva
půjčka
provize
převod
konto
splátka
rentabilita
zůstatek
společnost
sponzor

stopa procentowa	úroková míra
transakcja	transakce
waluta	měna
weksel	směnka
wpłata	platba
zobowiązanie	závazek
zysk	zisk

1. Wyszukaj odpowiednie objaśnienia podanych słów.

1. bank	a) elektroniczne urządzenie do wypłacania pieniędzy; identyfikuje klienta na podstawie specjalnej karty magnetycznej
2. aktywa	b) metalowe znaki pieniężne emitowane przez skarb państwa
3. debet	c) instrument bankowy ułatwiający płatności, pozwalający regulować je bezgotówkowo
4. kredyt	d) przeniesienie sumy pieniężnej z jednego konta bankowego na drugie
5. faktura	e) instytucja państwowa, której powierzono zadanie emisji pieniądza i prowadzenia polityki pieniężnej kraju.
6. bilon	f) ogólnie pojęty majątek w formie pieniądza należący do danego podmiotu gospodarczego i mogący przynosić zysk
7. emisja	g) dokument księgowy używany w banku, będący podstawą do pobrania pieniędzy
8. bankomat	h) przedsiębiorstwo usługowe, świadczy usługi pośrednictwa i doradztwa w obrocie pieniężnym i na rynkach kapitałowych, oferuje też inne usługi związane z pomocą w działalności gospodarczej przedsiębiorstw
9. karta płatnicza	i) ujemne saldo rachunku depozytowego, przekroczenie stanu rachunku (konta)
10. asygnata	j) wydawanie nowych akcji lub obligacji; dotyczy również emisji pieniędzy
11. Bank centralny	k) opatrzony datą dokument wydawany kupującemu przez sprzedającego ze wskazaniem na nazwę oraz inne dane wyróżniające sprzedawcy i nabywcy
12. przelew	l) akt zaufania polegający na wymianie dwóch świadczeń rozdzielonych w czasie: dóbr lub środków płatniczych w zamian za obietnicę lub perspektywę spłaty lub zwrotu
13. odsetki	m) wezwanie do zapłaty
14. monit	n) forma zysku, zwykle naliczana wg ustalonej stopy procentowej od kwoty kapitału

2. Określ każdy rzeczownik odpowiednim przymiotnikiem.

właściciel	prowadzenia rachunku
karta	rachunku
rachunek	finansowe
numer	płatnicza
wpłata	odnawialny
wykluczenie	kredytowa

zdolność	bankowe
kredyt	gotówkowa
koszty	osobisty
opłaty	konta

3. Połącz każdy czasownik z najbardziej logicznym dopełnieniem.

wypłacać	z usług
realizować	do zmniejszenia zagrożenia
dokonywać	kredyt
otrzymać	potwierdzenie
pobierać	rachunek
korzystać	pieniądze
dostęp	pro wizje
uzyskać	transakcje
posiadać	do usług
doprowadzić	wpłaty

4. Uzupełnij podane zdania odpowiednim rzeczownikiem.

finansowanie, gotówka, czek, bank centralny, lokata, kaucja, bilans

- Dążono również do tego, aby głównym nabywcą długu skarbowego były banki komercyjne, a nie
- Obroty handlowe polsko-amerykańskie w połowie lat dwudziestych nie były wysokie, a ich dla Polski był ujemny.
- Domy aukcyjne akceptują różne formy płatności: gotówka, potwierdzony, przelew.
- W projekcie nowelizacji ustawy o partiach politycznych Unia Pracy zaproponowała ich działalności z budżetu państwa.
- Podstawowe składniki majątku obrotowego to zapasy, należności, krótkoterminowe papiery wartościowe i
- Do zabezpieczeń rzeczowych należą różne formy hipoteki, przewłaszczenia i zastawy, a także blokada środków na rachunku bankowym i
- Inną możliwością inwestowania jest bankowa oprocentowana na 8% z roczną kapitalizacją odsetek.

5. Uzupełnij podane zdania odpowiednim czasownikiem we właściwej formie.

inwestować, wycenić, zaciągnąć, drukować, finansować, księgować, odzyskiwać

- Jeśli chce się pomóc gospodarce, to trzeba pieniądze i modlić się.
- Firma prowadzi sprawy na obszarze całego kraju, długi nie tylko od aktywnych podmiotów gospodarczych ale również od prywatnych osób nie będących przedsiębiorcami.
- Działalność organizacji Senat Rzeczypospolitej Polskiej.
- Ambasador podkreślił, że Brytyjczycy coraz chętniej w Polsce.
- Żeby wypłacić pracownikom pobory, będziemy musieli kredyt.

- f) Wojciechowski twierdził, że załatano dziurę w budżecie, tegoroczne przychody jako zeszłoroczne wpływy do skarbu państwa.
- g) Koszty te na podstawie doświadczeń minionych lat na ok. 200 tys. zł rocznie i taka też kwota została ujęta w uzasadnieniu i ma być przyjęta w budżecie Inspekcji Handlowej na rok 2001.

6. Przeczytaj objaśnienia podanych zwrotów i ulóż z nimi zdania, które ilustrują ich znaczenie.

cena - wartość rynkowa dobra lub usługi

data transakcji – dzień, w którym zawarto transakcję

dywidenda - część zysków danej spółki akcyjnej należna każdemu z akcjonariuszy

wynik finansowy - różnica między przychodem osiągniętym w określonym czasie, a kosztami uzyskania tego przychodu

7. Z poniższego artykułu usunięto sześć fragmentów (A-E). Proszę wstawić je w miejsce luk (1-6), tak aby tekst stanowił logiczną całość. Przykładowo uzupełniono lukę 1.⁵

Bankomat zjada złotówkę

Tak niewinna operacja, jak sprawdzenie salda rachunku w bankomacie, może oznaczać konieczność zapłacenia prowizji.

Nie wszyscy klienci banków zdają sobie sprawę, że sprawdzenie stanu środków na koncie za pośrednictwem bankomatu może kosztować na przykład złotówkę.

(1 – C)

Szczególnie, że w przypadku niektórych urządzeń aż się prosi, aby skorzystać z takiej funkcji. Bankomatowy standard wygląda tak, że polecenie wypłaty gotówki to pierwsza operacja wyświetlana na monitorze maszyny (mówiąc wprost – pierwsza od góry).

(2 -)

Na taki wydatek narażeni są na przykład klienci mBanku i MultiBanku, gdzie sprawdzenie salda w bankomacie kosztuje złotówkę. Tak samo jest w Banku Zachodnim WBK i Deutsche Banku PBC – pod warunkiem, że operację przeprowadzimy w sieci Euronet, bowiem sprawdzenie stanu rachunku w maszynie własnej Deutsche Banku jest już bezpłatne. Co ciekawe w tym banku dotyczy to tylko kart VISA. Złotówkę za sprawdzenie salda muszą też płacić klienci Euro Banku, zaś osoby posiadające rachunek w Dominet Banku płacą, gdy operacja wykonywana jest w maszynie nie należącej do sieci własnej. Więcej zapłacą klienci Lukas Banku (1,2 zł), chyba że saldo rachunku sprawdzą w bankomatach BZ WBK (koszt 0,50 zł).

(3 -)

Trzeba też zauważyć, że klienci niektórych banków w ogóle nie mają możliwości sprawdzenia salda rachunku. Tak jest na przykład w Invest-Banku czy Volkswagen Banku Direct. W wielu innych instytucjach (Alior Bank, Bank BGŻ, BOŚ Bank, ING Bank Śląski, Bank Pekao, PKO Bank Polski, Polbank EFG) taka operacja jest dostępna, i to za

⁵ artykuł pochodzi z źródła internetowego, które można znaleźć na następujących stronach internetowych: (http://www.se.pl/twoje-pieniadze/opinie-ekspertow/bankomat-zjada-zlotowke_92647.html) 6.5.2011.

darmo, ale jedynie we własnej sieci bankomatów (w obcej w ogóle nie ma takiej możliwości).

(4 -)

Warto wiedzieć czy i ile płacimy za – wydawałoby się – tak prostą operację jak sprawdzenie stanu rachunku bankowego.

(5 -)

- A** Z kolei w systemie sieci Cash4You jako pierwszą zobaczymy opcję łączącą wypłatę gotówki ze sprawdzeniem salda; standardowe polecenie samej wypłaty znajduje się na drugim miejscu. Łatwo jest więc intuicyjnie wybrać opcję pierwszą i... zapłacić.
- B** W najlepszej sytuacji są klienci Banku Pocztowego, Citibanku Handlowego, Getin Banku, Kredyt Banku, Norda Banku i Raiffeisen Banku, którzy mogą sprawdzać stan swoich kont w każdym bankomacie i nie zapłacą za to prowizji.
- C** *Może to nie dużo, ale jeśli ktoś nie wie o istnieniu takiej opłaty i często w trakcie wybierania pieniędzy sprawdza saldo rachunku, może w ten sposób wydać większe pieniądze.*
- D** W czasach, kiedy banki szukają dodatkowych dochodów i podnoszą opłaty związane z korzystaniem z konta, można poszukać sposobów na to, jak nie płacić zbyt dużo za usługi bankowe.
- E** Jeszcze inaczej jest w Banku Millennium, gdzie w maszynie banku nie ma prowizji za wyświetlenie stanu konta, ale potwierdzenie na wydruku kosztuje już 0,50 zł. Klient Banku Millennium, który zechce sprawdzić środki w obcym bankomacie, zapłaci z kolei aż 2 zł.

8. Przeczytaj artykuł jeszcze raz i zaznacz właściwą odpowiedź zgodnie z jego treścią.

1. Sprawdzenie stanu środków na koncie mBanku:

- a) jest darmowe
- b) kosztuje złotówkę
- c) kosztuje 2 zł

2. Polecenie wypłaty gotówki to:

- a) pierwsza z góry wyświetlana na monitorze operacja
- b) operacja znajdując się na drugim miejscu
- c) operacja, za którą nie trzeba płacić

3. Sprawdzenie salda rachunku:

- a) jest zawsze możliwe
- b) jest w niektórych bankach niemożliwe
- c) kosztuje 1 zł albo 2 zł

4. Klienci są w najlepszej sytuacji:

- a) Banku Poczтового, Getin Banku, Raiffeisen Banku
- b) Citibanku Handlowego, Norda Banku, Kredyt Banku
- c) Banku Poczтового, Banku Millennium, Kredyt Banku

5. 2 zł za sprawdzenie środków zapłaci klient:

- a) Norda Banku
- b) Alior Banku
- c) Banku Millennium

*** dowcip ☺**

Do banku w Szwajcarii wchodzi klient z walizką i ściszym głosem mówi do bankiera:

- Chciałbym wpłacić pieniądze, w tej walizce jest całe cztery miliony euro.

Na to bankier uśmiechnięty:

- Proszę nie ściszać głosu, bieda to żaden wstyd.

9. Uporządkuj podane fragmenty w logiczny tekst. Pierwsze zdanie zostało oznaczone literą B.⁶

Jak pożyczać pieniądze

- A** Odpowiedz sobie na wszystkie pytania i zacznij poszukiwania najkorzystniejszych pożyczek. Pamiętaj, że raty trzeba kiedyś spłacić. Dlatego pożyczek absolutnie
- B** *Uważaj, żeby nie dać się złapać w pułapkę wysokoprocentowej pożyczki.*
- C** zanim się ją zaciągnie. Czy faktycznie jest ci potrzebna? Na co chcesz przeznaczyć pieniądze?
- D** które zaciągnęły już kredyty. W ten sposób ich nie spłacą, a jedynie zadłużą się nadmiernie. Dobrze też zastanów się nad kwotą,
- E** Dlatego sprawdź, na co trzeba zwrócić uwagę,
- F** którą chcesz pożyczyć. Pamiętaj - im wyższa, tym dłużej będziesz ją spłacać, a spłata nigdy nie jest tak łatwa jak pożyczanie.
- G** Bo zdarza się, że instytucje finansowe specjalizujące się w pożyczaniu dają pieniądze wszystkim bez prześwietlania przychodów przyszłego klienta.
- H** O pożyczce powinny też zapomnieć osoby,
- I** Na kiedy ich potrzebujesz? Jaką sumę planujesz pożyczyć?
- J** nie powinny brać osoby bez stałego dochodu lub z bardzo niskim dochodem, których potem nie będzie stać na spłatę.

⁶ artykuł pochodzi z następującego źródła internetowego: (http://www.se.pl/twoje-pieniadze/kredyty/jak-pozyczac-pieniadze_127704.html) 6.5.2011.

10. Przekształć podane zdania ze strony czynnej na stronę bierną.

- a) Bank wprowadził w ubiegłym tygodniu cztery nowe rodzaje rachunków.
- b) ING Bank Śląski jako pierwszy w Polsce udostępnia możliwość wideorozmowy z konsultantami infolinii za pośrednictwem Internetu.
- c) W mBanku klient może rekomendować osobie lub firmie rachunek i w zamian za skuteczne polecenie otrzymuje premię w wysokości 50 zł.
- d) Rada Bankowego Funduszu Gwarancyjnego podwyższyła wczoraj obowiązkową roczną składkę, którą banki wpłacają do funduszu.
- e) Eureko rozpoczyna sprzedaż 12,9 proc. akcji największego polskiego ubezpieczyciela.
- f) Alior Bank kieruje swoją ofertę do klientów, którzy oczekują wysokiej jakości usług, doradztwa i większej zyskowności produktów.

11. Zwróć uwagę na nazwy instytucji finansowych oraz skróty bankowe podane w tabelce.

Europejski Bank inwestycyjny	EBI	Działająca od 1958 roku instytucja finansowa Unii Europejskiej; jest niezależna od budżetu Unii, posiada osobowość prawną i własne organy decyzyjne (Rada Gubernatorów, Rada Administracyjna, Dyrektorium). Siedziba mieści się w Luksemburgu
Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju	EBOR	Został utworzony w 1989 roku, swoją działalność rozpoczął w 1991. Ma promować rozwój sektora prywatnego w państwach urzeczywistniających zasady demokracji wielopartyjnej, pluralizmu oraz gospodarki rynkowej, wspiera transformacje i przyspieszenie niezbędnych zmian strukturalnych. Siedziba znajduje się w Londynie.
Europejski System Banków Centralnych	ESBC	Działający w ramach Unii Europejskiej system składający się z Europejskiego Banku Centralnego (EBC) i narodowych banków centralnych wszystkich krajów członkowskich UE, powołany 1 czerwca 1998 roku.
Narodowy Bank Polski	NBP	Narodowy Bank Polski jest bankiem centralnym Rzeczypospolitej Polskiej, którego działalność jest prowadzona w granicach naszego kraju. Podstawowym celem NBP jest utrzymanie stabilnego poziomu cen, przy jednoczesnym wspieraniu polityki gospodarczej Rządu. Do zadań NBP należy także organizowanie rozliczeń pieniężnych, prowadzenie gospodarki rezerwami dewizowymi, prowadzenie bankowej obsługi budżetu państwa, regulowanie płynności banków oraz ich refinansowanie.

International Bank Account Number	IBAN	Międzynarodowy numer rachunku bankowego. Rozszerzenie podstawowego numeru rachunku bankowego IBAN do stosowania w zakresie międzynarodowym dla jednoznacznej identyfikacji rachunku klienta w ramach całego świata.
Rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy	ROR	Rachunek bankowy osób fizycznych, zwany także kontem osobistym, umożliwiający deponowanie pieniędzy, dokonywanie rozliczeń poprzez realizację stałych zleceń oraz zaciąganie kredytu.
Warsaw Interbank Offered Rate	WIBOR	Wysokość oprocentowania pożyczek na polskim rynku międzybankowym.

12. Znajdź w internecie 5 największych banków polskich oraz poinformuj się o działalności największego z nich.

*** cytat**

Dziwne jest, jak wszyscy ukrywamy, że jednym z głównych motorów naszego życia są pieniądze.

Lew Tolstoj

13. W niektórych liniach poniższego tekstu występuje jedno zbędne, niepoprawnie użyte słowo. Przeczytaj tekst uważnie i określ, które linie je zawierają, a które są poprawne. Wyraz zbędny zapisz w kolumnie po prawej stronie tekstu, a wers poprawny oznacz literą P, tak jak podano w przykładach.⁷

Kiedy liczy się czas

Plusem pożyczek gotówkowych jest przede wszystkim szybkość. Jeśli potrzebujesz pieniędzy na już, to taki też kredyt jest najlepszym rozwiązaniem. Może wynosić od kilkuset do nawet kilkudziesięciu tysięcy złotych. Im niższa pożyczka, tym łatwiej jest ją uzyskać. Szybką pożyczkę gotówkową jednak możesz zaciągnąć, jeśli np. kroi się nieplanowany zakup, remont mieszkania czy wesele. Pieniądze dostaniesz w zasadzie od ręki. Konkurencja jest coraz większa, więc często banki albo instytucje finansowe to nie żądają poręczycieli, żadnych zabezpieczeń, a czasami nawet zaświadczenia o zatrudnieniu. Coraz częściej wystarczy co tylko dowód osobisty. Jeżeli prowadzisz działalność gospodarczą, przyda się też odpis który z KRS, REGON, NIP oraz zaświadczenie z ZUS o niezaleganiu ze składkami. Po złożeniu wniosków i dokumentów czekasz na decyzję od banku. Trwa to od 15 minut do kilku dni. Po pozytywnym rozpatrzeniu wniosku otrzymasz gotówkę.

<i>p</i>
<i>też</i>

⁷ artykuł zaczerpnięty jest z źródła internetowego, które można znaleźć na następujących stronach internetowych: (http://www.se.pl/twoje-pieniadze/kredyty/jak-pozyczac-pieniadze_127704.html) 6.5.2011.

14. Znajdź w tekście podstawowe informacje oraz za pomocą słownika przetłumacz słowa, których nie znasz.⁸

Czym jest depozyt bankowy?

Depozyt bankowy to środki, które klient indywidualny lub przedsiębiorca czy firma powierza bankowi na pewien czas - oznaczony (w przypadku lokaty terminowej) lub nieoznaczony (w przypadku np. konta oszczędnościowego). Bank podpisując umowę z klientem, zaciąga zobowiązanie, na mocy którego w terminach określonych w umowie lub na żądanie wypłaca klientowi odsetki lub zdeponowaną kwotę powiększoną o odsetki. Odsetki bank nalicza według stałej lub zmiennej stopy procentowej, która jest określana w dniu zawarcia umowy z bankiem. Odsetki zwykle są tym wyższe, im dłuższy jest czas depozytu - a tym samym dłuższy okres, w którym klient rezygnuje ze swobodnego dysponowania powierzoną bankowi kwotą.

Wyróżniamy depozyty na żądanie i depozyty terminowe. Te pierwsze można wycofać z banku w każdej chwili - umowa jest bowiem zawierana na czas nieoznaczony. Przykładem takiego depozytu może być rachunek płatny na żądanie czy, zyskujące coraz większą popularność, konto oszczędnościowe. Rachunki płatne na żądanie oprocentowane są bardzo nisko lub w ogóle nie są oprocentowane. Z kolei oprocentowanie kont oszczędnościowych jest zazwyczaj uzależnione od wielkości zdeponowanej kwoty. Osoby fizyczne znacznie częściej korzystają z depozytów terminowych, które można wycofać bez straty odsetek po upływie terminu określonego w umowie. Termin trwania takiej umowy może być bardzo różny - obok depozytów rocznych są np. depozyty jednodniowe. W przypadku depozytów terminowych, jeśli klient nie wyda bankowi innego polecenia, depozyt jest z reguły przedłużany na kolejny okres.

15. Przetłumacz artykuł, a do tabelki wpisz czeskie odpowiedniki podanych wyrazów z artykułu.⁹

Banki prowadzą ponad 22 mln kont

20 banków, które odpowiedziały na naszą ankietę, prowadzi już 22,1 mln kont. Spośród nich trzy banki zwiększały liczbę rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych (ROR) o ponad 200 tys. Są to: mBank, ING Bank Śląski oraz Alior Bank. O niewiele mniej, bo o 195 tys., wzrosła liczba rachunków osobistych w BZ WBK. Ten bank najwięcej klientów pozyskał od początku marca do końca maja (144 tys.), w ramach kampanii reklamowej, w której nowi klienci otrzymywali 100 zł za otwarcie konta.

Z kolei w największym na rynku PKO BP liczba kont spadła o 141 tys., choć ciągle pod względem liczby kont bank pozostaje niezagrożonym liderem.

W tym roku konta osobiste, obok kredytów hipotecznych, są najbardziej promowanym przez instytucje finansowe produktem. – Rachunki osobiste to produkt, który nie generuje ryzyka. Dodatkowo będą coraz bardziej rentowane dla banków w związku ze spodziewanym wzrostem stóp procentowych. Wiele osób trzyma swoje środki na nieoprocentowanych ROR, a banki mogą je inwestować – mówi Michał Sobolewski, analityk IDM.

⁸ przedstawiony artykuł znajduje się na następujących stronach internetowych: (http://www.se.pl/twoje-pieniadze/poradnik-se/czym-jest-depozyt-bankowy_117077.html) 6.5.2011.

⁹ zob. Krześniak M., Banki prowadzą ponad 22 mln kont, *Rzeczpospolita* 2010, nr 269 (8780).

Dodatkowo już od ubiegłego roku rosną opłaty za prowadzenie rachunków oraz za operacje wykonywane w oddziałach. Jednocześnie więcej banków oferuje tanie konta internetowe.

Dobre efekty sprzedażowe przynosi także umożliwienie klientom bezpłatnego korzystania z szerokiej sieci bankomatów. Przykładem jest Deutsche Bank PBG, który niemal podwoił liczbę prowadzonych kont i ma ich już 144 tys.

- To przede wszystkim efekt poszerzenia w ubiegłym roku oferty o konto internetowe db NET. Jest to całkowicie bezpłatny rachunek powiązany z kartą umożliwiającą bezprowilijne wpłaty ze wszystkich bankomatów na całym świecie – tłumaczy Monika Szlosek, dyrektor departamentu bankowości detalicznej DB PBC. (...)

rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy (ROR)	
kredyt hipoteczny	
instytucje finansowe	
rentowność	
stopa procentowa	
opłaty za prowadzenie rachunku	
konto internetowe	

*** dowcip ☺**

Żona opowiada mężowi:

- *Kiedyś zabrakło mi pieniędzy na zakupy, więc wstąpiłam do twojego biura, ale nie było cię w pokoju, więc wyjęłam z marnyarki 300 złotych. Zauważyłeś brak pieniędzy?*
- *Nie moja droga, już od miesiąca pracuję w innym pokoju.*

16. Do ośmiu obrazków podaj polski oraz czeski odpowiednik.

PL

CZ

1. -
2. -
3. -
4. -
5. -

6. -
 7. -
 8. -

17. Do każdego wyrazu dobierz dwa odpowiednie synonimy.

1. zysk	ustalona cena	wpłata
2. własność	papiery wartościowe	wydatek
3. waluta	zobowiązanie	środek pieniężny
4. strata	taksa	stopa
5. rata	stawka	nakład pieniężny
6. przelew	profit	wkład
7. podatek	ubytek	utrata
8. obligacja	majątek	dewiza
9. koszt	mienie	dochód

18. Krzyżówka

1. a. [] [] [] [] [] []
 2. b. [] [] [] [] [] []
 3. c. [] [] [] [] [] []
 4. d. [] [] [] [] [] []
 5. e. [] [] [] []
 6. d. [] [] [] []
 7. e. [] [] [] [] [] []

Poziomo:

1. Zestawienie wszelkich płatności danego kraju z tytułu obrotów z zagranicą w określonym czasie.
2. Przeniesienie sumy pieniężnej z jednego konta na drugie.
3. bankowy/bieżący/oszczędnościowo-rozliczeniowy.
4. Forma zysku, zwykle naliczana według ustalonej stopy procentowej.
5. oszczędnościowe/internetowe.
6. Wszelkie wpływy osiągane w oznaczonym czasie przez jednostkę gospodarującą po potrąceniu kosztów ich uzyskania.

7. Umowa na mocy której jedna osoba przekazuje drugiej osobie na pewien czas prawo do użytkowania określonego dobra lub do dysponowania określoną sumą pieniędzy.

Pionowo:

- a) Metalowe znaki pieniężne emitowane przez skarb państwa.
- b) Umowa, w której sprzedawca zobowiązuje się przenieść na kupującego własność rzeczy i wydać mu rzecz, a kupujący zobowiązuje się rzecz odebrać i zapłacić sprzedawcy cenę.
- c) Umowa zawarta w formie pisemnej pomiędzy bankiem a kredytobiorcą.
- d) Miernik przychodu, jaki przysługuje posiadaczowi kapitału z racji udostępnienia go innym.
- e) Ogólnie pojęty majątek w formie pieniądza należący do danego podmiotu gospodarczego i mogący przynosić zysk.

*** cytat**

Najcenniejsze rzeczy w życiu nie nabywa się za pieniądze. – Albert Einstein

5.1. Klucz

1. Wyszukaj odpowiednie objaśnienia podanych słów.

- 1.h
- 2.f
- 3.i
- 4.l
- 5.k
- 6.b
- 7.j
- 8.a
- 9.c
- 10.g
- 11.e
- 12.d
- 13.n
- 14.m

2. Określ każdy rzeczownik odpowiednim przymiotnikiem.

właściciel konta
karta płatnicza
rachunek osobisty
numer rachunku
wpłata gotówkowa
wykluczenie finansowe
zdolność kredytowa
kredyt odnawialny
koszty prowadzenia rachunku
opłaty bankowe

3. Połącz każdy czasownik z najbardziej logicznym dopełnieniem.

wypłacać pieniądze
realizować transakcje
dokonywać wpłaty
otrzymać potwierdzenie
pobierać prowizje
korzystać z usług
dostęp do usług
uzyskać kredyt
posiadać rachunek
doprowadzić do zmniejszenia zagrożenia

4. Uzupełnij podane zdania odpowiednim rzeczownikiem.

- h) Dążono również do tego, aby głównym nabywcą długu skarbowego były banki komercyjne, a nie **bank centralny**.
- i) Obroty handlowe polsko-amerykańskie w połowie lat dwudziestych nie były wysokie, a ich **bilans** dla Polski był ujemny.
- j) Domy aukcyjne akceptują różne formy płatności: gotówka, **czek** potwierdzony, przelew.
- k) W projekcie nowelizacji ustawy o partiach politycznych Unia Pracy zaproponowała **finansowanie** ich działalności z budżetu państwa.
- l) Podstawowe składniki majątku obrotowego to zapasy, należności, krótkoterminowe papiery wartościowe i **gotówka**.
- m) Do zabezpieczeń rzeczowych należą różne formy hipoteki, przewłaszczenia i zastawy, a także blokada środków na rachunku bankowym i **kaucja**.
- n) Inną możliwością inwestowania jest **lokata** bankowa oprocentowana na 8% z roczną kapitalizacją odsetek.

5. Uzupełnij podane zdania odpowiednim czasownikiem we właściwej formie.

- h) Jeśli chce się pomóc gospodarce, to trzeba **drukować** pieniądze i modlić się.
- i) Firma prowadzi sprawy na obszarze całego kraju, **odzyskując** długi nie tylko od aktywnych podmiotów gospodarczych ale również od prywatnych osób nie będących przedsiębiorcami.
- j) Działalność organizacji **finansuje** Senat Rzeczypospolitej Polskiej.
- k) Ambasador podkreślił, że Brytyjczycy coraz chętniej **inwestują** w Polskę.
- l) Żeby wypłacić pracownikom pobory, będziemy musieli **zaciągnąć** kredyt.
- m) Wojciechowski twierdził, że załatwiono dziurę w budżecie, **księgując** tegoroczne przychody jako zeszłoroczne wpływy do skarbu państwa.
- n) Koszty te na podstawie doświadczeń minionych lat **wyceniliśmy** na ok. 200 tys. zł rocznie i taka też kwota została ujęta w uzasadnieniu i ma być przyjęta w budżecie Inspekcji Handlowej na rok 2001.

6. Praca samodzielna – zadanie domowe.

7. Z poniższego artykułu usunięto sześć fragmentów (A-E). Proszę wstawić je w miejsce luk (1-6), tak aby tekst stanowił logiczną całość. Przykładowo uzupełniono lukę 1.

- 1.C
- 2.A
- 3.E
- 4.B
- 5.D

8. Przeczytaj artykuł jeszcze raz i zaznacz właściwą odpowiedź zgodnie z jego treścią.

- 1.B
- 2.A
- 3.B
- 4.A
- 5.C

9. Uporządkuj podane fragmenty w logiczny tekst. Pierwsze zdanie zostało oznaczone literą B.

Uważaj, żeby nie dać się złapać w pułapkę wysokoprocentowej pożyczki. Dlatego sprawdź, na co trzeba zwrócić uwagę, zanim się ją zaciągnie. Czy faktycznie jest ci potrzebna? Na co chcesz przeznaczyć pieniądze? Na kiedy ich potrzebujesz? Jaką sumę planujesz pożyczyć? Odpowiedz sobie na wszystkie pytania i zacznij poszukiwania najkorzystniejszych pożyczek. Pamiętaj, że raty trzeba kiedyś spłacić. Dlatego pożyczek absolutnie nie powinny brać osoby bez stałego dochodu lub z bardzo niskim dochodem, których potem nie będzie stać na spłatę. Bo zdarza się, że instytucje finansowe specjalizujące się w pożyczaniu dają pieniądze wszystkim bez prześwietlania przychodów przyszłego klienta. O pożyczce powinny też zapomnieć osoby, które zaciągnęły już kredyty. W ten sposób ich nie spłaca, a jedynie zadłużają się nadmiernie. Dobrze też zastanów się nad kwotą, którą chcesz pożyczyć. Pamiętaj - im wyższa, tym dłużej będziesz ją spłacać, a spłata nigdy nie jest tak łatwa jak pożyczanie.

10. Przekształć podane zdania ze strony czynnej na stronę bierną.

- a) Cztery nowe rodzaje rachunków zostały wprowadzone przez bank w ubiegłym tygodniu.
- b) Możliwość wideorozmowy z konsultantami infolinii za pośrednictwem Internetu został jako pierwszy udostępniony przez ING Bank Śląski.
- c) Rachunek może być rekomendowany osobie lub firmie przez klienta mBank i w zamian za skuteczne polecenie klient otrzymuje premię w wysokości 50 zł.
- d) Obowiązkowa roczna składka, którą banki wpłacają do funduszu, została wczoraj podwyższona przez Radę Bankowego Funduszu Gwarancyjnego.
- e) 12,9 proc. akcji największego polskiego ubezpieczyciela – Eureko – rozpoczęto sprzedawać.
- f) Oferta Alior Bank jest skierowana do klientów, którzy oczekują wysokiej jakości usług, doradztwa i większej zyskowności produktów.

11. Zwróć uwagę na nazwy instytucji finansowych oraz skróty bankowe podane w tabelce.

12. Praca samodzielna – zadanie domowe.

13. W niektórych liniach poniższego tekstu występuje jedno zbędne, niepoprawnie użyte słowo. Przeczytaj tekst uważnie i określ, które linie je zawierają, a które są poprawne. Wyraz zbędny zapisz w kolumnie po prawej stronie tekstu, a wers poprawny oznacz literą P, tak jak podano w przykładach.

Plusem pożyczek gotówkowych jest przede wszystkim szybkość. Jeśli potrzebujesz pieniędzy na już, to taki kredyt jest najlepszym rozwiązaniem. Może wynosić od kilkuset do nawet kilkudziesięciu tysięcy złotych. Im niższa pożyczka, tym łatwiej ją uzyskać. Szybką pożyczkę gotówkową możesz zaciągnąć, jeśli np. kroi się nieplanowany zakup, remont mieszkania czy wesele. Pieniądze dostaniesz w zasadzie od ręki. Konkurencja jest coraz większa, więc często banki albo instytucje finansowe nie żądają poręczycieli, żadnych zabezpieczeń, a czasami nawet zaświadczenia o zatrudnieniu. Coraz częściej wystarczy tylko dowód osobisty. Jeżeli prowadzisz działalność gospodarczą, przyda się też odpis z KRS, REGON, NIP oraz zaświadczenie z ZUS o niezaleganiu ze składkami. Po złożeniu wniosków i dokumentów czekasz na decyzję banku. Trwa to od 15 minut do kilku dni. Po pozytywnym rozpatrzeniu wniosku otrzymasz gotówkę.

14. Praca samodzielna – zadanie domowe.

15. Praca samodzielna – zadanie domowe.

rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy (ROR)	běžný účet
kredyt hipoteczny	hypotéka
instytucje finansowe	finanční instituce
rentowność	rentabilita/výnosnost
stopa procentowa	úroková sazba
opłaty za prowadzenie rachunku	poplatky za vedení účtu
konto internetowe	internetový účet

16. Do ośmiu obrazków podaj polski oraz czeski odpowiednik.

PL CZ

1. bankomat - bankomat
2. bank - banka
3. karta płatnicza – kreditní karta
4. giełda - burza
5. bankier - bankéř
6. papiery wartościowe – cenné papíry
7. monety - mince
8. pieniądze papierowe – papírové peníze

17. Do każdego wyrazu dobierz dwa odpowiednie synonimy.

1. zysk – dochód, profit
2. własność – majątek, mienie
3. waluta – dewiza, środek pieniężny
4. strata – ubytek, utrata
5. rata – stawka, stopa
6. przelew – wpłata, wkład
7. podatek – taksa, ustalona cena
8. obligacja – papier wartościowy, zobowiązanie
9. koszt – wydatek, nakład pieniężny

18. Krzyżówka

Poziomo:

1. bilans
2. przelew
3. rachunek
4. odsetki
5. konto
6. dochód
7. pożyczka

Pionowo:

- a) bilon
- b) sprzedaż
- c) kredyt
- d) oprocentowanie
- e) aktywa

6. Słownik

Hasło

akcept bankowy
akcept/akceptacja
akceptant
akcja
akcja imienna
akcja na okaziciela
akcja uprzywilejowana
akcjonariusz
akonto
akredytywa
akredytywa dokumentowa
aktywa
akwizycja
alokacja
alonż
analiza finansowa
annuita
aprecjacja
arbitraż
asygnata
audyt
audytor
aukcja
awal
awalista
awers
awizo
azio/agio
ażiotaż
bank
bank handlowy

Heslo

bankovní akceptace
akcept/akceptace
akceptant
akcie
akcie na jméno
akcie na majitele
prioritní akcie
akcionář
akontace
akreditiv
dokumentární akreditiv
aktiva
akvizice
alokace
alonž
finanční analýza
anuita
apreciace
arbitráž
asignace
audit
auditor
aukce
aval
avalista
avers/averz
avízo
ážio
ažiotáž
banka
obchodní banka

bank hipoteczny	hypoteční banka
bank narodowy	národní banka (centrální)
bankier	bankéř
bankierstwo	bankéřství
banknot	bankovka
bankomat	bankomat
bankowość	bankovníctví
bankructwo	bankrot
beneficjent	beneficient
bilans	bilance
bilans płatniczy	platební bilance
biznes	byznys
bonifikata	bonifikace
budżet	rozpočet
cash flow	cash flow
certyfiakat depozytowy	depozitní certifikát
czek	šek
czek bankierski	bankovní šek
debet	debet
deficyt	deficit
deflacja	deflace
defraudacja	defraudace
demonetyzacja	demonetizace
deponent	deponent
deponować	deponovat
depozyt	depozit
depozyt bankowy	bankovní vklad
depozytariusz	depozitář
dewaluacja	devalvace
dewizy	deviza
dług	dluh
dłużnik	dlužník
dochód	příjem
dopłata	příplatek
doradca finansowy	finanční poradce

dotacja	dotace
dyskonto	diskont
dywidenda	dividenda
dyżurno	disážio
e-banking	e-banking
egzekucja	exekuce
ekspozytura	expozitura
emisja pieniądza	emise peněž
emitent	emitent
euroczek	eurošek
ewaluacja	evaluace
faktoring	faktoring
faktura	faktura
filia	pobočka
finanse	finance
finanse publiczne	veřejné finance
fundusz	fond
giełda	burza
gotówka	hotovost
grant	grant
gwarancja	garance
gwarancja bankowa	bankovní záruka
gwarant	ručitel
hipoteka	hypotéka
home banking	home banking
IBAN	IBAN
indos	indosament
inflacja	inflace
inkaso	inkaso
inwestor	investor
inwestycja	investice
kapitał	kapitál
kapitał zakładowy	základní kapitál
karencja	karence
karta kredytowa	kreditní karta

klauzula	klauzule
klient	klient
kompensata	kompenzace
koncern	koncern
konkurent	konkurent
konsolidacja	konsolidace
konsorcjum	konsorcium
konto	konto
kontrahent	kontrahent
kontrakt	kontrakt
koszty	výdaj
kredyt	úvěr
kredyt długoterminowy	dlouhodobý úvěr
kredyt hipoteczny	hypoteční úvěr
kredyt inwestycyjny	investiční úvěr
kredyt konsumpcyjny	spotřebitelský úvěr
kredyt krátkoterminowy	krátkodobý úvěr
kredyt rewolwingowy	revolvingový úvěr
kurs walutowy	devizový (měnový) kurz
leasing	leasing
licencja	licence
list gwarancyjny	záruční list
lombard	lombard
loro	loro
makler	maklér
manko	manko
marża	marže
moneta	mince
monit	upomínka
nadpłata	přeplatek
nostro	nostro
numer rachunku bankowego	číslo bankovního konta
obligacja	obligace
odsetka	úrok
opłata	poplatek

panika bankowa	bankovní panika
papier wartościowy	cenné papíry
parytet	parita
pasywa	pasiva
pieniądz	peníz
PIN	pin
płatność	splatnost
płynność banku	bankovní likvidita
płynność finansowa	likvidita
podpis elektroniczny	elektronický podpis
portfolio	portfolio
pożyczka	půjčka
pracodawca	zaměstnavatel
pracownik	zaměstnanec
produkt bankowy	bankovní produkt
prolongata	prolongace
prowizja	provize
przedsiębiorstwo	podnik
przekaz	poukázka
rada nadzorcza	dozorčí rada
rachunek	konto
rachunek bieżący	běžný účet
rata	splátka
refinansować	refinancování
rentowność	rentabilita
rewers	reverz
rynek kapitałowy	kapitálový trh
saldo	saldo
sejf	sejf
spółka	společnost
spółka akcyjna	akciová společnost
sponsor	sponzor
sponsoring	sponzoring
sprzedaż	prodej
stopa procentowa	úroková míra

subwencja	subvence
systemy bankowe	bankovní systém
tajemnica bankowa	bankovní tajemství
transakcja	transakce
transfer	převod
trasant	plátce
trasat	směnečník
trata	trata
ubezpieczenie	pojištění
umowa	smlouva
upadłość	konkurz
upoważnienie	plná moc
walne zgromadzenie	valná hromada
waluta	valuta
weksel	směnka
weksel własny	směnka vlastní
wierzyciel	věřitel
wierzytelność	pohledávka
windykacja	vindikace
winkulacja	vinkulace
wpłata	platba
wyciąg bankowy	výpis z účtu
wypłacalność	solventnost
zaliczka	záloha
zarząd	představenstvo
zastaw	zástava
zdolność kredytowa	úvěruschopnost
zobowiązanie	závazek
zysk	zisk

Zakończenie

Zainteresowanie językoznawców o badania wyrazów nowo zapożyczonych jest bardzo intensywne. Publikacji na temat analizy słowotwórczej, ze względu na zaobserwowanie wyrazów pochodzenia obcego występujących w różnych dziedzinach technicznych, komputerowych czy innych, istnieje mnóstwo, ale myślę, że analiza dziedziny bankowości na razie nie była jeszcze dokładniej opisana, więc niniejsza praca może przedstawiać przynajmniej korzystny materiał do przeprowadzenia szerszej analizy tej dziedziny.

Praca oparta jest przede wszystkim na analizie zapożyczeń, ale opisane są tam także inne zjawiska, jak gniazda słowotwórcze oraz internacjonalizacja.

Stwierdzono, że w tej dziedzinie występuje dużo gniazd słowotwórczych w obu językach, oznacza to, że języki te mają wysoki stopień fleksyjności. Obydwa języki, na podstawie porównania ze względu na fleksyjność, znajdują się na takim samym poziomie, przynajmniej badany materiał leksykalny. Związane jest to z tym, że jak wiadomo, należą do tej samej grupy języków, o czym świadczy również to, że dosyć sporo leksemów miało taką samą budowę lub z małymi różnicami np. końcówki.

Badania pokazały, że więcej niż połowę zebranego materiału można określić jako zapożyczenia. Było to dosyć prawdopodobne, ponieważ bankowość jest jedną ze sfer, gdzie coraz bardziej dochodzi do zapożyczania wyrazów pochodzenia obcego. Przypuszczałam, że materiał zawierać będzie więcej zapożyczeń angielskich, ale okazało się że nie. Najwięcej zapożyczeń leksemów polskich pochodzi z języka niemieckiego, natomiast w języku czeskim dużą przegawę miały zapożyczenia łacińskie. Głównym powodem takiej różnicy mogą być najprawdopodobniej okoliczności historyczne.

Na podstawie kryterium stopnia przyswojenia zapożyczeń stwierdzono, że leksemy zaadaptowały się bardzo dobrze. Te bardziej specjalistyczne używane są zazwyczaj tylko w środowisku fachowym.

W zebranych materiale pojawiła się także internacjonalizacja, chociaż nie w takim stopniu, jak oczekiwano.

Ogólnie można powiedzieć, że dziedzina bankowości jest sferą, gdzie dominują zapożyczenia. Dowodem tego jest fakt, że badany materiał leksykalny nie był aż tak obszerny, a mimo to większość tworzą zapożyczenia. Następnie słownictwo bankowe

znajduje się na wysokim poziomie fleksyjności, jeżeli chodzi o zapożyczenia lub neologizmy.

Abstract

Terminological base and thematic worksheets for innovation of the translation and interpretation education (banking)

Key words: banking, translation, borrowings, internationalization, Polish, Czech, dictionary of banking terms, derivation

The bachelor thesis: *Terminological base and thematic worksheets for innovation of the translation and interpretation education (banking)* deals with the analysis of selected terms from the fields of banking based on basis of the observed phenomena (borrowings, jack formative, internationalization), to develop thematic worksheets for foreigners and the creation of a dictionary, which includes two hundred bank lexemes. The aim of the work is to present the most visible phenomena in the collected lexical material on concrete examples and to compare Czech versus Polish lexemes.

Streszczenie

Baza terminów i tematyczne karty pracy dla innowacji nauki przekładu i tłumaczeń (bankowość)

Słowa-klucze: bankowość, przekład, zapożyczenia, internacjonalizacja, język polski, język czeski, słownik terminów bankowych, słowotwórstwo

Praca licencjacka *Baza terminów i tematyczne karty pracy dla innowacji nauki przekładu i tłumaczeń (bankowość)* zajmuje się analizą wybranych terminów z dziedziny bankowości opartych na podstawie stwierdzonych zjawisk (zapożyczenia, gniazda słowotwórcze, internacjonalizacja), opracowaniem tematycznych kart pracy przeznaczonych dla obcokrajowców oraz stworzeniem słownika, który obejmuje dwieście leksemów bankowych. Celem pracy jest przedstawienie najbardziej widocznych zjawisk występujących w zebranych materiale leksykalnym na konkretnych przykładach oraz porównanie leksemów polskich z czeskimi.

Anotace

Příjmení a jméno autora: Daniela Steblová

Fakulta: Filozofická

Katedra: Slavistiky, sekce polonistiky

Název diplomové práce: Terminologická báze a tematické pracovní listy pro inovaci výuky překladu a tlumočení (bankovníctví)

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Monika Krzempek

Počet znaků: 87 757

Počet příloh: 1

Počet titulů použité literatury: 25

Klíčová slova: bankovníctví, překlad, přejatá slova, internacionalizace, polština, čeština, slovník bankovních pojmů, slovo tvorba

Tato diplomová práce se zabývá analýzou vybraných termínů z bankovní oblasti na základě zjištěných jevů (přejatá slova, deriváty, internacionalizace), dále zpracováním tematických pracovních listů určených pro cizince a vytvořením slovníku, který obsahuje dvěstě bankovních leksémů. Cílem práce je popis jevů, které jsou v analyzovaném materiálu nejvíce vidět (i s příklady) a také srovnání polských a českých leksémů.

Bibliografia

Monografie:

JADACKA H., 2005, *Kultura języka polskiego: Fleksja, słowotwórstwo, składnia*, Warszawa.

KUBIAK B., 2009, *Na łamach prasy cz. 1*, Kraków.

KUĆ J., 2007, *Język korporacji*, Siedlce.

LOTKO E., 1997, *Synchronní konfrontace češtiny a polštiny*, Olomouc.

POLAŃSKI K., 2003, *Encyklopedia językoznawstwa ogólnego*, Wrocław.

SERETNY A., Lipińska E., 2005, *ABC Metodyki nauczania języka polskiego jako obcego*, Kraków.

SVOBODOVÁ D., 2007, *Internacionalizace současné české slovní zásoby*, Ostrava.

WALCZAK B., 1987, *Między snobizmem i modą, a potrzebami języka*, Poznań.

WASZAKOWA K., 2005, *Przejawy internacjonalizacji w słowotwórstwie współczesnej polszczyzny*, Warszawa.

Słowniki:

BAŃKO M., Krajewska M., 2000, *Słownik wyrazów kłopotliwych*, Warszawa.

BENEŠ V., 1993, *Bankovní a finanční slovník*, Praha.

ČERMÁK F., Hronek J., Machač J., 1994, *Slovník české frazeologie a idiomatiky*, Praha.

DUBISZ S., 2006, *Uniwersalny słownik języka polskiego*, Warszawa.

FILIPEC J., Daneš J., Machač J., Mejstřík V., 1994, *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*, Praha.

GRUŇ L., Černý M., 2006, *Malý slovník finanční, bankovní a obchodní*, Olomouc.

- HAVRÁNEK B., 1989, *Slovník spisovného jazyka českého*, Praha.
- KIPIELOVÁ I., 1998, *Slovník základních pojmů z bankovníctví*, Praha.
- KRAUS J., 2005, *Nový akademický slovník cizích slov*, Praha.
- MARKOWSKI A., 2002, *Nowy słownik poprawnej polszczyzny*, Warszawa.
- MARTINCOVÁ O., 2004, *Nová slova v češtině: slovník neologizmů*, Praha.
- MLČOCH J., 2007, *Malá ekonomická encyklopedie*, Praha.
- OLIVA K., 1994, 1995, *Polsko-český slovník*, Praha.
- SIATKOWSKI J., Basaj M., 1991, *Słownik czesko-polski*, Warszawa.
- SOBOL E., 1999, *Słownik wyrazów obcych*, Warszawa.
- SKORUPKA S., 1974, *Słownik frazeologiczny języka polskiego*, Warszawa.

Źródła elektroniczne:

ČNK

<http://ucnk.ff.cuni.cz/>

KPAN

<http://korpus.pl/>

NKJP

<http://www.nkjp.uni.lodz.pl/>

Wikipedia - pl

<http://wikipedia.pl/>

Wikipedia - cz

http://cs.wikipedia.org/wiki/Hlavn%C3%AD_strana